अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मायादेवी गाउँपालिका
रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मायादेवी गाउँपालिका
रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

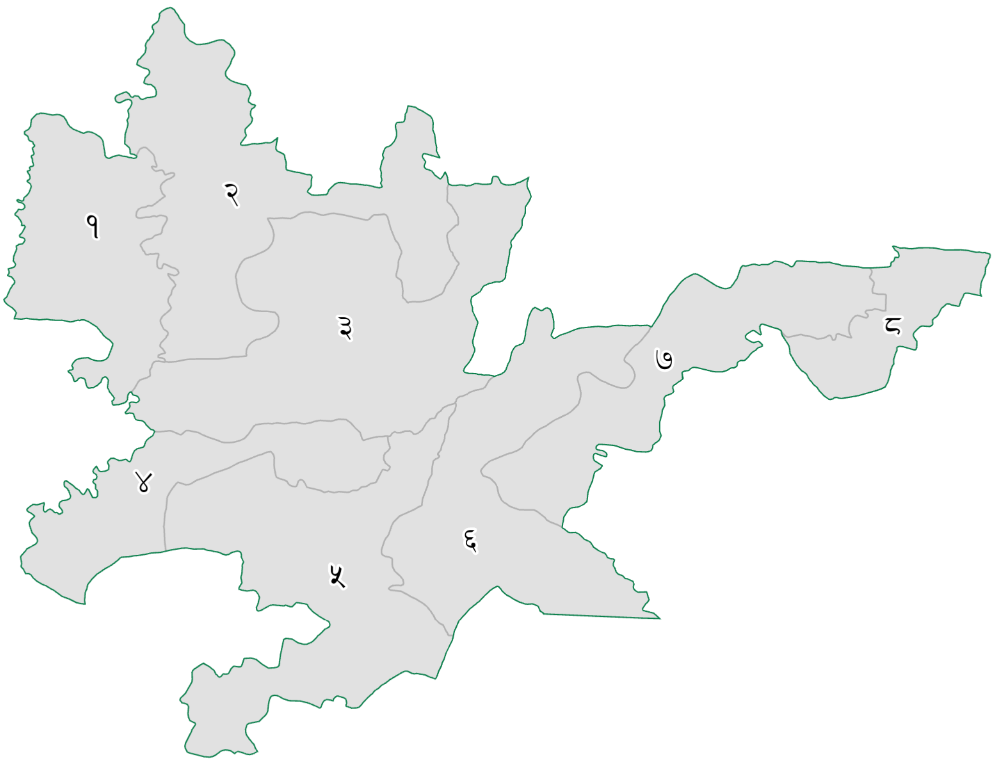

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मायादेवी गाउँपालिका

रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

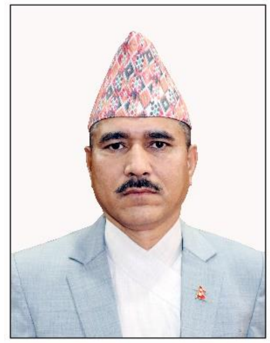

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। त्यसैगरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण गर्दा नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिईएको छ । यस स्थानीय तहको २०७९/८० को लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रिया समेत विचार गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिता लगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । समय, जनशक्ति, स्रोतको उपलब्धता लगायतका सीमा रहेता पनि स्थानीय तह सम्म नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति लिइएको छ। यसै गरी लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उपर छलफल गरिएको छ।

यस वर्ष स्थानीय तहको लेखापरीक्षणबाट कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक पर्ने कतिपय कानुन निर्माण हुन बाँकी रहेको, कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, प्रशासनिक तथा अनुत्पादक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, एउटै योजना समेत टुक्र्याई कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरुको समेत परामर्शदाताद्वारा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी खर्च गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारी समेत नियुक्ति गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनमा सुधार गर्नु पर्ने देखिएको, सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रुपमा हुन नसकेको, स्थानीय तहमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजु फर्स्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको जस्ता व्यहोरा देखिएका छन्। त्यस स्थानीय तहसँग सम्बन्धित व्यहोरा सहितको राय संलग्न गरिएको छ । एकै प्रकृतिका व्यहोराहरू वर्षेनी दोहोरिने गरेकोले वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेको छैन । अतः लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका ब्यहोराहरू उपर आवश्यक कारबाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुका साथै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन त्यस स्थानीय तहबाट थप पहल कदमी हुने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

(तोयम राया)

२०८१, जेठ **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
अनामनगर/बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय

लुम्बिनी प्रदेश

मितिः२०८१।०२।११

प.सं. २०८०।८१

च.नं- १९

विषयः **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।**

श्री अध्यक्ष ज्यू ,

मायादेवी गाँउपालिका, गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालय,

बरेवा, रुपन्देही।

१. **कैफियत सहितको राय**- हामीले यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण, त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरणको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको २०८० आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरण समावेश भएको वित्तीय प्रतिवेदनले यस पालिकाको वित्तीय कारोबार र प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूत रूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. **कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार**

२.१. पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरेर तयार गरेको छैन ।

२.२. लेखापरीक्षणबाट रू.४ करोड १५ लाख ३३ हजार बेरुजू देखिएको छ । सो सम्बन्धमा रु.२ लाख ८७ हजार रकमको प्रतिक्रिया प्राप्त भएकोमा सो उपर कारबाही भई बाँकी बेरुजु असुल गर्नुपर्ने रु. ४४ लाख ५० हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.६३ लाख ७६ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.२ करोड ९८ लाख ७ हजार र पेश्की बाँकी रु.६ लाख १३ हजार समेत रु.४ करोड १२ लाख ४६ हजार रहेको छ । पालिकाको गतवर्ष सम्म रु.१४ करोड ९५ लाख ७६ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक

बेरुजे रु.१९ करोड ८ लाख २२ हजार रहेको छ । यस पालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने पालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि प्रचलित कानुन र स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले कार्य गरेका छौं ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं।

३. **अन्य व्यहोरा -** ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, बजेट व्यवस्थापन र राजस्व संकलन, सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन, कार्यक्रम स्वीकृति एवं कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिलाई अनुदान वितरण तथा अनुगमन र सेवा प्रवाहलगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएका छन् ।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा पदाधिकारीको जिम्मेवारी -** नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारणबाट वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी यस पालिकाको व्यवस्थापनमा रहेको छ । पालिकाका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार हुनेछन् ।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी -** वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो ।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ । लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरेको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तरनिहित सीमाहरुका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोवारमा भएका सबै प्रकारका गल्ती (Fraud) वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(घनश्याम पराजुली)

नायब महालेखापरीक्षक

मायादेवी गाँउपालिका,

रुपन्देही जिल्ला

१. चालु वर्ष २०७९।८० को बेरुजु

बेरुजु वर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु.हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फस्यौंट			बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
									असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती								
९६	९६	४१५३३	०	०	२८७	९६	७१	४१२४६	४४५०	२९८०७	६३७६	०	०	३६१८३	६१३

२. अद्यावधिक बेरुजु स्थिति (२०७९।८० सम्मको)

(रु.हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
रुपन्देही	१४९५७६	०	०	१४९५७६	०	४१२४६	१९०८२२

३. बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र. सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	चालु आ.ब	३५.१	राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमको कर असुल भएको	१७८७२
२	चालु आ.ब	५०.२	दिवा खाजा वापतको रकम असुल भएको	२००७०
३	चालु आ.ब	५८.२	औषधी खरिद वापतको रकम असुल भएको	३००४
४	चालु आ.ब	६२.२	सामाजिक सुरक्षा वापतको रकम असुल भएको	२४०००
५	चालु आ.ब	७३	पारिश्रमिक कर वापतको रकम असुल भएको	३८११३
६	चालु आ.ब	७५	स्प्रे टंकीको कर वापतको रकम असुल	४५३२७
७	चालु आ.ब	७६	भ्याक्सिनेटर भत्तामा करकट्टी रकम असुल	३५७२१
८	चालु आ.ब	७७	भुक्तानीमा कर कट्टी रकम असुल	१२२५०
९	चालु आ.ब	८७.२	गरिवी निवारण कार्यक्रम संचालन गरेवापतको रकम असुल	९०५००
गत विगत वर्षतर्फको				०
कुल जम्मा				**२८६८५९**

पालिकाको अन्तिम लेखापरीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

परिचय

१ **(क) कार्यालय परिचय :-** स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्दन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागि ता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु यस पालिकाको उद्देश्य रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०७९।८० को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।९।१४ देखि २०८०।९।१७ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको आय — व्ययतर्फ रु८४७५६५२३७।७० को गरी जम्मा रु.८४७५६५२३७।७० को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को बिष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. १९०७६।-असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	आनुपातिक कट्टी	१९०७६।-

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **पालिका वजेटबाट शिक्षकको तलब भत्ता**

- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका र विद्यार्थि संख्या अत्याधिक भई शिक्षक नपुग भएको अवस्थामा मात्रै पालिकाले विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्र २०७९ का लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने देखिन्छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दि भित्र नपरेका शिक्षकलाई आ.वि.तर्फ 21 शिक्षकलाई बार्षिक रु.4714500।-, नि.मा.वि तर्फ २० जनालाई बार्षिक रु.५०१००००।-र मा.वि तर्फ १ शिक्षकलाई बार्षिक रु.२७६५००।-गरी जम्मा रु.१०००१०००।-आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता विद्यालयहरूको नाममा अनुदान निकासा दिएको पाईयो । यसरी स्वीकृत दरबन्दी भित्र नपरेका तथा शिक्षक विद्यार्थि अनुपात वेगर र दरवन्दि मिलान वेगर न्युन विद्यार्थि रहेको विद्यालयमा समेत अनुदान खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	१,००,०१,०००

३ **वित्तीय प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

३.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थता -** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.१४९७३४४६९।५, र एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.३०७६७९७१।- समेत गरी रु. १८०५०२४४०।- सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३.२ यस पालिकालेसुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार यस वर्षको प्राप्ति रु. २२०६३७६५१।८५, यस वर्षको भुक्तानी रु. २२३१९५८५२।५४ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण

आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७२ ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यसवर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्रअनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन(म.ले.प.फा.नं.२७२)	१०८९३३६९७.११	५१७९७३८८७.१५	५८३६७५४०७.४६	४०६९३९७६.८
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	१०८९३३६९७.११	७३८६११५३९.	८०६८७१२६०	४०६९३९७६.
फरक	०.००	२२०६३७६५१.८५	२२३१९५८५२.५४	०

सैद्धान्तिक बेरुजु

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७८ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छन् ।

वजेट व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन नगरेको

• स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन ।

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालिन खर्चको संरचना तयार नगरेको ।

• दीगो विकास लक्ष्य पुरा गर्न वातावरण संरक्षण लगायत आन्तरिकिकरणको लागि एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको

• स्थानीय तहले कार्यक्रम संचालन जस्तैः बैठक भत्ता, तालिम, गोष्ठी गर्नको लागि कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति गरी सोको पालना नगरेको

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यिवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

भ्रमण खर्च व्यवस्थापनतर्फ

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार कार्यालयले भ्रमण काजमा खटाउँदा भ्रमणअभिलेख व्यवस्थित नगरेको,

• नियमावलीमा उल्लेख भएबमोजिम भ्रमण पश्चात् भ्रमण प्रतिवेदन लिने गरे नगरेको

सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापनतर्फ

• स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा नगरेको

• सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को नियम ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। स्थानीय तहले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार नगरेको ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको ।

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी नभएको ।

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको ।

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन गरे नगरेको, गरेको भए अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको व्यहोरा सुधार नगरेको ,

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौताबमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा मुल्यांकन नगरेको,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख नराखेको

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको तथा अनुगमन गरेको छैन। मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नरहेको ।

• शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS):- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन नभएको ।

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा नं. (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुबाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार नगरेको, • संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण,शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गिकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) अद्यावद्धिक नगरेको ,

विविध तर्फ

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदिई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ.टी.डि.एस. गरेको ।

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको ।

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित नगरेको

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएको भएतापनि कतिपय खर्च पुष्टि हुने आधार सहितको प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन । खर्चको स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने आवश्यक प्रमाण संलग्न गरेर खर्च गर्ने र विल मात्र राखि खर्च गर्ने परिपाटी रहेको,

• म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका देहायका म. ले. प. फाराम मध्ये कार्यालयसङ्ग सम्बन्धित फारामको अभिलेख नराखेको

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तह तथा स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समिति तथा नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा नगरेको

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५ आन्तरिक लेखापरीक्षण

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने र आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंलाएका व्यहोराहरू अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अघि फस्यौंट गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औंलाएका व्यहोराहरू अन्तिम लेखापरीक्षण सम्म पनि फस्यौंट भएको पाइएन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट देखिएका कैफियत फस्यौंट गराइ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६ बजेट तथा कार्यक्रम

६.१ **आवधिक योजना** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेता पनि पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.२ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.३ **बजेट सीमा निर्धारण समिति** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.४ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखलेमिति २०७९।०३।०९ मा रु. ६५ करोड ९८ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमासभाबाट मिति २०७९।०३।०९ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०७९।०४।०३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.५ **लक्ष्य प्रगति** : कार्यालोलयले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.६ **योजना छनौट र कार्यान्वयन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रगतिका योजना छनौट गरि प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सभाबाट स्वीकृत बार्षिक गाउँ विकास योजना २०७९।८०को अध्ययन गर्दा पालिकाले स्वीकृत गरी सञ्चालन गरेको अधिकांश योजना न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन । पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन् ।

विवरण	रु १ लाख सम्म	रु १ लाख देखि २ लाखसम्म	रु २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रु ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रु १० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
योजना संख्या	७२	१२१	२११	१३२	१२७	६६३
जम्मा रकम	४१४२००००	१५०१५००००	६१४६१०००	७८०६१०००	४९९६३१००००	६५९८१००००

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष रु.५०हजार देखि १० लाख भन्दा बढीको जम्मा ६६३ वटा योजना संचालन गरेकोमा रु.१ लाख भन्दा मुनिका मात्र ७२ वटा योजनाहरु रहेका छन् । त्यसैले साना रकमका धेरै योजनाहरु संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरि योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने, संचालित योजनाबाट चालु प्रकृत्तिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.७ **अबण्डा बजेटः** स्थानीय तह बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ मा सालबसाली बजेट तयार गर्दा तोकिएको योजना तथा कार्यक्रममा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आ.ब २०७९।८० को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा स्वीकृत कार्यक्रममा मात्र बजेट बिनियोजन गर्नुपर्नेमा बजेट बाँडफाँट गर्दा सुरुमा अध्यक्षको सहमतिमा सार्वजनिक निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरी रू.७००००००/- र उपाध्यक्षको सहमतिमा सार्वजनिक निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन कार्यक्रम वापत रू.४००००००/- समेत गरी रू.११००००००/- बजेट अबण्डा राखी पछि कार्यपालिकाको निर्णयले विभिन्न योजना कार्यक्रममा रु.९४३९९३६।०० खर्च गरेको छ । पालिकाले आर्थिक बर्षको बजेट पास गर्दा तोकिएको स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रममा बजेट बाँडफाँट गरी तोकिएको कार्यक्रममा मात्र खर्च गर्नुपर्दछ । अतः अबण्डा बजेट राखी खर्च गर्ने परिपाटी अन्त्य हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.८ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७९।८० को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

मुख्यक्षेत्र	**वार्षिकवजेट**	**खर्चरकम**	**कुलखर्चमध्येप्रतिशत**
आर्थिक विकास	३९१६००००	३३६६८७८६	५.९६
सामाजिक विकास	२७४४८३०००	२१८०२९२१०.१	३८.५७
पूर्वाधार विकास	२२५२१५०००	१७५७७३८०२	३१.१०
सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	३७३९००००	३२९९५६९१	५.८४

कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	११७२९००००	१०४७९१२०७.१	१८.५४
जम्मा	**६९३५३८०००**	**५६५२५८६९६.२**	**१००.००**

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ३८.५७ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा ५.८४ प्रतिशत रहेको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.९ **योजना परिवर्तन** : कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार बजेट तथा कार्यक्रम २०७९।८० बाट पारित भएका योजना मध्ये देहाय बमोजिमका योजनाहरू १३औं गाउँसभाबाट परिवर्तन गरी १०५ गोटा योजना सञ्चालन गरेको देखियो । योजना परिवर्तन गर्नुपर्नाको कारण उल्लेख छैन । पुंजीगत निर्माणको कामबाट मर्मत संभार तथा विविध खर्च गरेको समेत देखियो । यस्तो परम्परा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

सि.नं.	बजेट शिर्षक	संशोधन भई कायम योजना संख्या	कायम बजेट रकम
१	वडा नं. १	४	१०३४०००
२	वडा नं. २	७	२८०००००
३	वडा नं. ३	११	२६८७०००
४	वडा नं. ४	६	१३५००००
५	वडा नं. ५	७	२०९००००
६	वडा नं. ६	८	३५२५०००
७	वडा नं. ७	८	२७०००००
८	वडा नं. ८	४	१०५००००
९	स्वास्थ्य शाखा	२	३०००००
१०	पशु शाखा	२	६०००००
११	सहकारी शाखा	२	२०००००
१२	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक इकाई	३	२४००००
१३	गा.पा.अध्यक्षको सहमतिमा सार्वजनिक निर्माण तथा मर्मत संभार	१८	६४४२५००
१४	गा.पा.उपाध्यक्षको सहमतिमा सार्वजनिक निर्माण तथा मर्मत संभार	११	४००००००

१५	अन्य	१२	६८५००००
जम्मा		**१०५**	**३५८६८५००**

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.१० **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना** : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.२४१०२५२५२।- पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.११ **खर्च विश्लेषणः** पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु.१९९५८०२५।- राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.५११२४९५३२।- समेत रु. ५३१२०७५५७।- आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.३२४२३३४४४।- र पूँजिगत तर्फ रु.२४१०२५२५२।- समेत रु. ५६५२५८६९६।- खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ३.५ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.८४०३०००।- खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ४२ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ५७ प्रतिशत चालु र ४३ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.१२ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

क्र.स.	**बजेट उपशिर्षक**	**कुल खर्च**		**त्रैमासिक खर्च**			
			प्रथमत्रैमासिक	**दोस्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथोत्रैमासिक**	**असार महिना**
१	पूँजिगत खर्चतर्फ	२४१०२५२ ५२	८०६००७६	१७४०५४ ३८	३०५९३० २४	१८५०४६७१ ४	१२४६६४१ ९३

	प्रतिशत	१००	३.३	७.२	१२.७	७६.८	५१.७

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु. २४१०२५२५२।- निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. ८०६००७६ (३.३ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु. १७४०५४३८ (७.२ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ३०५९३०२४।- (१२.७ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु. १८५०४६७१४।- (७६.८ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु. १२४६६४१९३ (५१.७ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७ संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

७.१ **तलवी प्रतिवेदनः** निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख २ वमोजिम तलवि प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी रु. ३४६५२१८६।६७ तलब खर्च लेखेको पाईयो । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७.२ **प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ६५ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ३८ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रशासकीय अधिकृत, इन्जीनियर, जनस्वास्थ्य अधिकृत सहित २७ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७.३ **कर्मचारी करार —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको र सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले विभिन्न ७ पदमा २७ जना कर्मचारीहरु करारमा राखि रु. १५८६१५२४।- खर्च लेखेको छ ।

त्यसैगरी सोही ऐनको २०७४ को दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बगैंचे लगायतका पदमा मात्र करारवाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ ।

स्थानीय तहले माथि उल्लेखित पद वाहेकको विभिन्न ५ पदमा ११ जना करार नियुक्ति गरी बर्षभरीमा रु.५८३५९९९।- भुक्तानी गरेको अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	५८,३५,९९९

७.४ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ८६ (१) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, संचालन, व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धि आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिकाको परिच्छेद ७ को ७.४.१ बमोजिम अतिरिक्त समय र बिदाको दिन काम गर्दा अर्थ मन्त्रालयबाट नमर्स स्वीकृत गराई खाजा र खाना भुक्तानी दिनुपर्ने र ७.४.१ को (५) बमोजिम प्रोत्साहन भत्ता खुवाउन समेत अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले कानून बनाई यो बर्ष १३ औं गाउँसभाको निर्णय तथा मुल्याङ्कन समितिको अंक निर्धारण तालिका बमोजिम प्रोत्साहन भत्ता खर्च गरेको रकम रु. ९३३१५४९।— आन्तरिक आय (१९९५८०२५।-) को ४६.७ प्रतिशत रहेको कारण आर्थिक व्ययभार बढ्न गएको देखिन्छ । तसर्थ पालिकाले आन्तरिक आय समेतलाई ध्यानमा राखी यस्तो खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७.५ **कल्याण कोष —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन कानून बमोजिम कोष खडा गरेको देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८ सेवा प्रवाह विवरण

८.१ **सेवाप्रवाहको स्थिति** :स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था अनुसार ९ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली र १२ बटा कार्यबिधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस वर्ष पालिकाबाट निम्नअनुसार सेवाप्रवाह गरेको विवरण प्राप्तभएको छ :

विवरण	**जम्मा**
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	४४
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	१६५१
मृत्युदर्ता	३६७
बसाईसराई दर्ता	४००
विवाह दर्ता	५५१

सम्बन्धविच्छेद दर्ता	८
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण	० कि.मि.
कालोपत्रे सडक मर्मत	५७८ मिटर
ग्राभेल सडक निर्माण	५ कि.मि
ग्राभेल सडक मर्मत	१७ कि.मि.

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहमध्ये पञ्जिकरण बाहेकका अन्य सेवा सञ्चालनमा सन्तोष जनक देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८.२ **सार्वजनिक परीक्षण** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले १ पटक सामाजिक परीक्षण गराई रु. २४९७३०।-खर्च गरेको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

९ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१० पदाधिकारी सुविधा

१०.१ **स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा** :नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाँउ सभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानूनबमोजिम हुने ब्यवस्था अनुसार लुम्बिनी प्रदेश संसदले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा भएको ब्यवस्था अनुसार पालिकाबाट देहाय बमोजिम रु. ८०८७०००।- सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

सि. नं	विवरण	प्रमुख/ अध्यक्ष	उपप्रमुख/ उपाध्यक्ष	वडाअध्यक्ष..... जना	कार्यपालिका सदस्य ...... जना	सभाका सदस्य...... जना	जम्मा
१	बैठक भत्ता	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	
२	यातायात खर्च	०	१२०००	१००००	६०००	३०००	२५०८० ००
३	टेलिफोन,मोबाइल	३५००	३०००	३०००	३०००	२५००	१३९२० ००
४	पुस्तक,पत्रिका, ईन्टरनेट	४०००	४०००	३०००	३०००	२०००	१२४८० ००
५	समन्वय तथा सहजीकरण	१००००	८०००	६०००	५०००	३०००	२१२४० ००
६	अतिथि सत्कार	६०००	५०००	४०००			५१६०० ०
७	खानेपानी/बिजुली/ सरसफाई	५०००	५०००	०			१२००० ०
८	मर्मत संभार / विद्युत	५०००	५०००	०			१२००० ०
९	चाडपर्व खर्च	१५०००	१५०००	१२०००	१००००	७०००	५९०००
	जम्मा वार्षिक सुविधा वापत	४१७०० ०	५१९०० ०	२५०८०००	१२३४०००	३४०९०००	८०८७० ००

सैद्धान्तिक बेरुजु

१०.२ **स्वकीय सचिव र सल्लाहकार** – लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७६ मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप प्रमुखले स्वकीय सचिव/सल्लाहकार राख्न पाउने व्यवस्था गरेको छैन् । त्यसैगरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(८) मा तोकीएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ती गर्ननहुने उल्लेख छ । तर नगर प्रमुख र उपप्रमुखको कानुनी सल्लाहकारका रुपमा नियुक्त गरी भुक्तानी गरेको रकम रु. १८००००।- अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	१,८०,०००

११ **सवारीसाधन खरिद**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ । अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं. ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले ३ थान चार पांग्रे सवारी साधन खरिदमा रु. १०५००००।- खर्च गरेको छ ।

क्र.सं.	सवारी साधन	खरिद संख्या	मूल्य	प्रयोग गर्नेपदाधिकारी संस्था
१	दुइपांग्रे	३	१०५००००	कर्मचारी

सैद्धान्तिक बेरुजु

१२ **सम्पत्ति हस्तान्तरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१३ **आर्थिक सहायता र अन्य विविध खर्च**

१३.१ **आर्थिक सहायता —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर पालिकाले यस वर्ष रु. २५,२०,९९१।-आर्थिक सहायता वितरण गरेका छन् । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यमा पालिकाबाट नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१३.२ **महोत्सव तथा अन्य खर्च** – स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले संस्था, समूह, पर्व, जात्रा, यात्रा, विरामी, संस्कृति लगायतमा आर्थिक सहायता दिन सक्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिदैन । तर गाउँपालिकाले यस वर्ष उत्सव महोत्सव, धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक प्रकृतिका कार्यमा रु.५४३३७५।- खर्च गरेको छ । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१३.३ **विविध खर्च** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष खाना तथा विविधतर्फ मात्र रु. १७९७१३४।- खर्च गरेको छ । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१४ कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

१४.१ **कानून र सञ्चालन स्थिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १६ ऐन, ३ नियमावली, १४ कार्यविधि, १ निर्देशिका र १ नर्म्स लगायत ३५ वटा कानुन निर्माण गरेको छ । तसर्थ उक्त कानूनहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याई आवश्यकता अनुसार कानूनहरू निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१४.२ **न्यायिक समिति —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाकी ५ र यो बर्ष थप नभएकोमा ३ वटा मात्र फछ्र्यौट भई २ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५ कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय

१५.१ **आय अनुमान** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु ४,००,००,०००।- प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा रु. १९९५८०२५।६७ अर्थात अनुमान भन्दा ४९.८ प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.२ **आन्तरिक आय** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	**आन्तरिक आय**	**आन्तरिक आय प्रतिशत**
४०९६०७३८८।१२	१९९५८०२५	४.८%

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ४.८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.३ **कर तथा शुल्क असुली** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

आय शीर्षक	**अनुमान**	**असुली**	**असुली प्रतिशत**
सम्पत्ती बहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर	३९,९९९,९८४	३३९,२१६	०.८५
एकीकृत सम्पती कर	२६०,९६८,०००	२,६०९,६८०	१.
भुमिकर/मालपोत	२८१,२११,९००	२,८१२,११९	१.
वहाल कर	२२०,२९९,८७२	२,२०२,९९९	१.
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	११०,५१७,५०५	-	०.
सवारी साधन कर (साना सवारी)	१०,०००,०००	१००,०००	१.
बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	७,६८६,०००	-	०.
अन्य कर	४१,९३८,२५७	४१९,३८३	१.
बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	१००,४९५	-	०.
अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	४०,२३८,५००	४०२,३८५	१.
अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	७८,९००,५००	७८९,००५	१.
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१,०००	१०	१.
नक्सापास दस्तुर	६५,३९२,०८४	६५३,९२१	१.
सिफारिश दस्तुर	५६०,६१८,०००	५,६०६,१८०	१.

व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	६५,५३०,०००	६५५,३००	१.
नाता प्रमाणित दस्तुर	३०,०००	३००	१.
अन्य दस्तुर	१४४,१४६,२५४	१,४४१,४६३	१.
प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	११९,९४९,९००	१,१९९,४९९	१.
अन्य राजस्व	४१,५४५,७००	४१५,४५७	१.
बेरूजू	३१,१११,०००	३११,११०	१.
जम्मा	२,१२०,१८४,९५१	१९,९५८,०२६	०.९४

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी सबै करदातालाई करको दायारा भित्र ल्याउनु पर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.४ **मनोरञ्जन कर** :स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगित, थियटर, मनोरञ्जन, प्रदर्शन स्थल, ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा पालिकाले यस शीर्षकमा कूनैपनि कर संकलन गरेको पाईएन । यस पालिकाको क्षेत्र भित्रवाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.५ **सवारी कर** :स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने उल्लेख भएकोमा यस बर्ष पालिकाले यस शीर्षकमा रु.१०००००।- कर संकलन गरेको पाईयो । हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउने तर्फ सम्वन्धित निकायको ध्यान जानु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.६ **व्यवसाय कर** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा **५८** मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनूपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत कनै कर संकलन गरेको पाइएन र पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छ्रन । तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६ **विपद् व्यवस्थापन**

१६.१ **समिति गठन-** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(१) मा प्रत्येक स्थानीय तहले अध्यक्ष तथा प्रमुखको अध्यक्षतामा बढीमा १५ जना सदस्य रहेको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा तोकिएबमोजिमको समिति गठन गरेको भएतापनि ३ वटा बैठक बस्ने बाहेक अन्य कार्य गरेको पाइएन । ऐनमा तोकिएबमोजिम समिति गठन गरी तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकारमा सक्रिय बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६.२ **कार्य योजना -** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा परिषद्/कार्यकारी/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकीकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, बजेट विनियोजन गर्न लगाउने, सबै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्दार र राहत व्यवस्था गर्ने, ऐन बमोजिम कार्य गरे/नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र सञ्चालन, तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने, विपद् घरपरिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागू गर्ने/गराउन सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका कार्यहरू गरेको पाइएन । ऐन तथा नियमावलीको पालना गर्नु/गराउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६.३ **विपद् व्यवस्थापन कोष —** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २३(१४) मा विपद् व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन कोष रहने र कोषमा रहने रकम तथा कोषको सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धित स्थानीय तहले बनाएको नियममा तोकिएबमोजिम हुने व्यवस्था छ । पालिकाले गत वर्षको मौज्दात रू. ९५९३०४२।७० र यस वर्ष रू. १३०१७८९।३० खर्च गरी बाँकी रु.८२,९१,२५२.७०।- बाँकी देखिन्छ । पालिकाले नियममा तोकिएबमोजिम खर्च लेखेको र नियम बनाएको छैन । ऐन तथा नियममा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६.४ **वार्षिक प्रतिवेदन —** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७ तलवी भरपाई

शिक्षा नियमावली, 2059 (संशोधन सहित) को नियम 126 (ङ) मा शिक्षकहरुको वार्षिक तलवी प्रतिवेदन पारित गर्ने कार्य विद्यालय शिक्षक किताबखानाबाट हुने व्यवस्था छ । यसरी पारीत तलवी प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयहरुले

आफ्नो विद्यालयमा कार्यारत शिक्षकहरुको तलवी माग फारम पेश गर्दा अगाडिको चौमासिकको तलवी भरपाई एवं सामाजीक सुरक्षा र पारीश्रमिक कर कट्टा दाखिलाको प्रमाण सहित पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिका अन्तर्गतका केहि विद्यालयहरुले पूर्ण रुपमा सोको कार्यान्वयन गरेको पाईएन जसले गर्दा तलवी माग फारम र खर्च यथार्थपरक छ भन्न सकिएन । अतः तत्सम्वन्धमा सुधार हुनपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१९ **लागत सहभागिता**

पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२० **पाम्सको प्रयोग**

नेपाल सरकार मन्त्रीपरीषद्को २०७७/७/२० को निर्णय अनुसार सबै तहको सरकारी कार्यालयहरूको सार्वजनिक सम्पत्तीको लेखाङ्कन, प्रतिवेदन र एकिकृत विवरण तयार गर्न संघ र प्रदेशका सवै सरकारी कार्यालयहरू एवं सवै स्थानीय तहमा सार्वजनिक सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणाली (Public Asset Management System-PAMS) आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि अनिवार्य रूपमा लागू गरेको छ । पालिकाले यो आर्थिक वर्षमा स्वास्थ्य तथा शिक्षातर्फ खरीद गरेको औषधि, मेडिकल सामानहरु र उपकरण पालिकाको केन्द्रिय जिन्सि खाता अन्तर्गत PAMS मा दाखिला गरेको छैन । साथै मर्मत तर्फको सामानहरू समेत पाम्समा रेकर्ड अद्यावधिक नगरेको कारण कुन कुन सामान कुन मेशिन औजारको मर्मतमा प्रयोग भएको हो यकिन हुन सकिने अवस्था रहेन, अतः सो सम्वन्धमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२१ **आयोजनाको अनुगमन**

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । पालिकामा उप-अध्यक्षको नेतृत्वमा योजनाको अनुगमन समिति रहेकोमा सो अनुगमन समितिले कुन दिनमा कुन योजनाको अनुगमन गरेको हो र सो योजनाको अवस्था कस्तो छ सो सम्वन्धि उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्नेमा एकै पटकमा धेरै वटासम्म योजनाको अनुगमन प्रतिवेदन दिने गरेको र योजना राम्रो रहेको भन्ने मात्रै निर्णयको प्रतिलिपि पेश गर्ने गरेको छ । जसले गर्दा योजनाको सहि र समयमा नै अनुगमन भएको छ भन्ने अवस्था देखिएन । पालिकाले रु. दश लाखसम्मको योजनाको अनुगमनको जिम्मा वडास्तरीय अनुगमन समितिलाई दिएकोमा कतिपयको अनुगमन नभएको समेत देखियो । यसरी अनुगमन समितिको प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा मात्रै योजनाको फरफारक गर्नुपर्नेमा अनुगमन नाम मात्रैको देखिएको साथै मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधार लगायतको कतिपय योजनाहरुको अनुगमन समितिको प्रतिवेदन वेगर नै उपभोक्ता समितिहरुलाई भुक्तानी दिने गरेको देखियो । जसले गर्दा पालिकाबाट सम्पादित कार्यहरु यथार्थपरक छन् भन्ने अवस्था देखिएन । पालिकाले सो सम्वन्धमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

गो.भौ।मिति	**योजना**	**सम्झौता मिति**	**सम्पन्न मिति**	**मूल्याङ्कन**	**खर्च रकम**
११।०७९।१२।१५	कोटहीमाई मन्दिर निर्माण	०७९।१०।३	२०७९।११।१५	१६१८४७५	१५०००००
२६।०८०।३।१७	वडा नं-५ मा ह्याण्डपाईप वितरण	०८०।१।६	२०८०।२।३१	१६२०४९७	१४९२३९२
३०।०८०।३।२४	खजुरीया मश्जिद पूर्वाधार निर्माण	०८०।२।२८	०८०।३।२४	९८९१९०	९८९१९०

सैद्धान्तिक बेरुजु

२२ **नर्म्स भन्दा बढी खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौतामा सम्पन्न कार्य मापन गर्ने सूचकांक तोकिएकोमा त्यस्तो सूचकांक प्राप्त भएपछि र त्यस्तो सूचांक नतोकिएकोमा सम्पन्न भएको कार्यको आधारमा करारका शर्त वमोजिम रनिङ्ग विलको भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले मदरसा गौसिया अहिल सुनमा प्रदेश शशर्त वजेटबाट शौचालय निर्माणको लागि रु.९११४८९।१७ को लागत अनुमान तयार गरी पालिकाको तर्फबाट रु.८२००००।—र अन्य उपभोक्ता समितिबाट योगदान रहनेगरी २०७९।१२।७ मा सम्झौता गरेको छ । उपभोक्ता समितिले स्विकृत लागत अनुमान तथा सम्झौताको शर्त अनुसार कार्य गरी भुक्तानी माग गर्नुपर्ने देखिन्छ । तर नापि किताब तथा कार्यसम्पन्नमा सो कार्यको लागि सेप्टि ट्याङ्किको उचाई १.८ मी. रहेकोमा सेप्टि ट्याङ्किको Bilow Plinth Level लामो गार्हो, सेप्टि ट्याङ्किको छोटो गार्हो र पार्टेशनमा २.७५ मी. को ईट्टाको गार्होको कार्य गरेको जनाई नापि गरेको र सोहि अनुसारको हुने रकम रु.९१६०२२।—को मूल्याङ्कन गरी गो.भौ.२४।०८०।३।६ बाट रु.७८४२३६।—भुक्तानी भएको छ । यसरी सेप्टि ट्याङ्किको उचाई भन्दा ०.९५ मी. बढीका दरले हुने ४.६५ क्यु.मी. कार्यको प्रति ईकाइ दर रु.१३३१३।०४ ले मूल्याङ्कन गरी बढी भुक्तानी भएको रकम रु. ६१९५४।—मध्ये पालिकाको योगदान रु.५४०६१।—बढी भुक्तानी भएको छ । उक्त बढी भुक्तानी रकम सम्वन्धितबाट यकिन गरी असूल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	५४,०६१

२३ **मदरसा गौसिया अहिल सुन**

सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिको योगदान भन्दा कम काम सम्पन्न भई रनिङ्ग बिल र मूल्यांकन प्रतिवेदन प्राप्त भएकोमा कार्यालयबाट व्यहोरिने रकमलाई पनि सोही अनुपातमा कम गरी भुक्तानी गरिने उल्लेख छ । कार्यालयले उपभोक्ता समितिहरूबाट सञ्चालित योजनाको कार्यसम्पादन पश्चातको भुक्तानी गर्दा उपभोक्ता समितिहरूले खरीद गरेको सामाग्रीहरुको परीमाण वरावरको खपत भएको छ कि छैन सोको समेत मूल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा प्राविधिक विलको आधारमा मात्रै भुक्तानी दिएको पाईयो । कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत संपन्न गरेका देहायका आयोजनामा भवन विभागद्धारा तथा सडक विभागद्धारा जारी गरीएको नर्म्स प्रयोग गरेकोमा सो नर्म्स भन्दा बढी खरीद गरी खपत गरेर कार्यसम्पन्न देखाएको पाईयो । नमूना लेखापरीक्षण गर्दा देहायका भौचरहरुबाट नर्म्स भन्दा बढीको खपत देखाएको छ जसले गर्दा खर्च रकममा बृद्धि हुने देखिन्छ । कार्यालयले उक्त नर्म्स भन्दा बढीको खपत देखाएको रकम रु.९६१३०।-सम्वन्धितबाट यकिन गरी असूल गर्नुपर्ने रु.

सि.नं	**गो.भौ**	**योजनाको नाम**	**नर्म्स अनुसार**		**खरिद र खपत**		**बढी भुक्तानी**		**जम्मा बढी रु.**
			रड	**सिमेण्ट**	**रड**	**सिमेण्ट**	**रड**	**सिमेण्ट**	
१	२१	कालिका मन्दिर निर्माण, वडा नं-२	२१६३	७४५.७	२६५०	७६५	४८७	१९.३	६२८५२
२	२४	मदरसा गौसिया अहिल सुन, वडा नं-३	९५६.७	-	१२७०	-	३१३.३	-	३३२७८
जम्मा									**९६१३०**

असुल गर्नुपर्ने	९६,१३०

२४ **ह्याण्ड पाईप वितरण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ५७ मा कार्यालयले लेखा राख्दा सो लेखा प्रमाणित गर्ने विल, भरपाई तथा अन्य कागजात सिलसिलाबद्ध रुपमा राख्नु पर्ने तथा पेश हुन आएका विल, भरपाई तथा अन्य कागजातलाई खर्च स्वीकृत गर्ने अधिकारीले भुक्तानी गर्नु अघि प्रमाणित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले वडा नं-५ का २४१ घरधुरी मध्ये २२ जनालाई ह्याण्ड पाईप फिटिङ्गस गरी हस्तान्तरण गर्नेगरी प्रदेश वजेटबाट रु.१६२८१८५।— को लागत अनुमान तयार गरेको पाईयो । पालिकाको रु.१५००००।—र बाँकि कार्य उपभोक्ता समितिबाट योगदान रहनेगरी २०८०।१।६ मा सम्झौता गरेको छ । उपभोक्ता समितिबाट कार्यसम्पन्न गरेको आधारमा विभिन्न २४ जनाको स्वामित्वमा रहने गरी २०८०।२।३१ मा हातेपम्प जडानको रु.१६२०४९७।७३ को प्राविधिक विल पेश भएको तथा पालिकाले गो.भौ.२६।०८०।३।१७ बाट रु.१४९२३९२।—भुक्तानी गरेको छ । सो हातेपम्प जडानको लागि २४१ घरधुरी मध्ये को को निम्नवर्गिय हुन र क-कसको स्वामीत्वमा रहने गरी निर्माण गर्ने हो सो खुलाएर सम्वन्धीत वडा समितिको सिफारीस भएपश्चात निर्माण कार्यको थालनी हुनुपर्नेमा नापि कितावमा मात्रै व्यक्तीको नाम खुलाएर नापी गरेको

पाईयो जसले गर्दा ह्याण्डपम्प वितरण प्रकृया पारदर्शी छ भनि आश्वस्त हुन सकिएन । सो निर्माण कार्यको पालिकास्तरीय अनुगमन समितिले अनुगमन समेत गरेको नपाईएको र वडा समितिको निर्माण गर्ने तथा सोहि व्यक्तीहरूको लागि निर्माण सम्पन्न भएको सिफारीस पेश नभई भुक्तानी भएको यस्तो खर्च रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	१४,९२,३९२

२५ **योजना अनुगमन खर्च**

सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड २०७८, को दफा ७ मा तालिम गोष्ठि, सेमिनार जस्ता कार्यक्रमहरू गर्दा मितव्ययिता अपनाउनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधारको लागि विनियोजित वजेट रु.६० लाख मध्ये विभिन्न कार्यक्रम बनाई खर्च गरेको छ । पालिकाले गरेका तालिम तथा गोष्ठिमा तालिमको अन्य खर्चको तुलनामा अनुगमन खर्चको अनुपात बढी देखिएको छ । यसरी देहायअनुसारको बढी खर्च गरेको रकम रु.११३४००।-नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

सि.नं	गो.भौ।मिति	कार्यक्रमको नाम	तालिम संचालन	कार्यक्रमको खर्च	अनुगमन खर्च
१	२०।०८०।२।२२	विद्यालय आधारभूत तालिम	२०८०।२।१०-११	२८७१५०।-	५८२००।-
२	१६।०८०।२।४	६-८ तालिम	२०८०।१।२९-३०	२८६७१०।-	५५२००।-
जम्मा					**११३४००।-**

अनियमित भएको	१,१३,४००

२६ **कार्यविधिको तोकेबेगर भुक्तानी**

पालिकाको आर्थिक सहायता सम्बन्धी वितरण कार्यविधि, २०७७ (संसोधित-२०७९) बमोजिम आर्थिक सहायता प्राप्त गर्न विरामी भए गम्भीर प्रकृतिको रोग हो भनी सम्बन्धित वडाको सिफारिस पत्र, अस्तपालमा भर्ना भएको कागजात, डाक्टरको प्रेसकिप्सन, आर्थिक अवस्था नाजुक भएकोमा विपन्नताको सिफारिस वा प्रमाणित प्रतिलिपि, नागरिकता जन्मदर्ता वा विवाहदर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि हुनुपर्ने व्यस्था रहेको छ । तर पालिकाले आर्थिक सहायता वापतको रकम भुक्तानी गर्दा प्रायः जसो अवस्थामा सम्बन्धित कागजात संलग्न नराखी भुक्तान गरेको, विपन्नता भनी भुक्तानी गर्दा किराना पसलको (खाद्यान्न) विल संलग्न राखी भुक्तानी गरेको पाइयो ।पालिकाबाट हुने यस्ता भुक्तानीमा कार्यविधिले तोके बमोजिम प्रक्रिया पश्चात भुक्तानी गरिनुपर्छ, जसबाट लक्षित वर्गले मात्र यस्ता सुविधा प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था रहन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२७ **कार्यालय संचालन खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३० मा ऐन बमोजिम राख्नुपर्ने लेखा ठीकसँग नराखेको कारणबाट कुनै हानी नोक्सानी भएमा त्यसरी हानी नोक्सानी भएको रकम जिम्मेवार व्यक्तिबाट असुल गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।धारा, पानी, टेलिफोन, विजुली जस्ता कार्यालय सञ्चालन खर्चहरु तोकिएको अवधिमा छुट समेत प्राप्त गर्न सक्ने अवधिमा

भुक्तानी गर्नुपर्ने हुन्छ।लेखापरीक्षणको क्रममा परीक्षण गर्दागाउँपालिका प्रशासकिय भवनको मिति २०७८ फागुन देखि २०७९ भाद्र सम्मको बिजुली महसुल रकमरू.३२००००/- भुक्तानी भएकोमा पेनाल्टी रकम मात्र रू.५०९५७/- भुक्तानी भएको छ ।जसले गर्दा कार्यालयको दायित्व रू.५०९५७/- थप भएको देखियो, तसर्थ कार्यालयले यस्ता कार्यालय सम्बन्धि विषयमा खर्च लेख्दा खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

२८ **वितरणमुखी खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले वडा नं ७ को लागि विनियोजन भएको बजेटबाट(ज्येष्ठ नागरिकलाई औषधी तथा अन्य सामाग्री वितरण कार्यक्रम,ज्येष्ठ नागरिक मनोसामाजिक परामर्श सम्मान कार्यक्रम तथा आयुर्बेद औषधी वितरण, घटना दर्ता सम्बन्धीजनचेतनामुलक कार्यक्रम र खेती तथा बाख्रापालन गर्ने किसानलाई अनुदान कार्यक्रम) १३औं सभाको निर्णयबमोजिम कार्यक्रम संसोधन गरी रू.७०००००/- रकम बराबरको ज्येष्ठ नागरिक, दलित ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला तथा अपाङ्गहरुलाई कम्बल तथा चेवनप्रास वितरण गरेको पाइयो । कार्यविधि बेगर वितरणमुखी कार्यक्रम गर्दा पालिकालाई प्रतिफल प्राप्त हुने देखिँदैन ।यस्तो खर्चलाई नियन्त्रण गरिनुपर्ने साथै गर्नुपरेमा वास्तविकता र आवश्यक्ताको आधारमा गरिनुपर्दछ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

२९ **वडा प्रोफाइल तयारी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो रकम पुष्टी गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण र कागजात संलग्न राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले दिगो सामुदायिक विकासको निम्ति एकता नामक संस्थालाई वडा नं १ र ७ को वडा प्रोफाइल तयारी वापत क्रमशः १५००००/- र २७४९२९/- गरी रु.४२४९२९।-भुक्तानी गरेको छ । उक्त संस्थासँग भएको सम्झौताबमोजिम प्रतिबेदन पेश गर्दा तथ्याङ्क संकलन गर्दा बखतको सहभागी उपस्थिती, हाजिरी र भत्ता भरपाई लगायतका कागजात संलग्न राखी पेश गर्नुपर्ने भनिएकोमा सो पेश भएको नपाइएकोले अनियमित देखिएको रकम रू.

	अनियमित भएको	४,२४,९२९

३० **खरिद कारवाही अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारवाहीको निम्ति छुट्टै फाइल खडा गरी राख्नुपर्ने र उपनियम (२) बमोजिम फाइलमा अन्य कागजातका अतिरिक्त सम्झौता फाइलको पञ्जिका, लागत अनुमान, उपभोक्ता समितिको गठन सम्बन्धि कागजात, योजना सम्झौता, बैठकको माइन्यूट, मूल्यांकन प्रतिवेदन, लगायतको कागजात, मूल्यांकन प्रतिवेदन र सो सँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजात लगायतको विवरण क्रमवद्धरुपमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले खरिदसँग सम्बन्धित कागजातहरु अलग अलग फाइलमा राखेकोले लेखापरीक्षणमा कठिनाई भएको अवस्था छ। नियमावलीले तोकेअनुसार सम्पूर्ण कागजातहरु सिलसिलेवार रुपमा एउटै फाईलमा राखी पञ्जिका समेत तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

३१ राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम

३१.१ शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रलेDigital Library व्यवस्थापनको लागि सबै विद्यालयमा एकै प्रकृतिको सामान खरिद गर्न स्पेशिफिकेसन तयार गरी सबै विद्यालयहरुलाई परिपत्र गरेको छ ।पालिकाले निम्न विद्यालयको नाममा ICT ल्यावको लागि खरिद गरिएका सामाग्री गुणस्तर युक्त भए नभएको र तोकिएको स्पेशिफिकेसन बमोजिम खरिद भए नभएको सम्बन्धमा एकिन हुन नसेकेको रकम रू

गो.भौ.नं/मिति	विद्यालय	अनुदान
१४।२०८०।०३।०६	वरेवा मा.बि, मायादेबी-३ रुपन्देही	६४९०००
१८।२०८०।०३।२२	सिदार्थ बाल निकेतन केदार पाण्डेय मा.बि	६२२०००
जम्मा		**१२७१०००**

प्रमाण पेश नगरेको	१२,७१,०००

३१.२ *✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. १७८७२।- सम्परीक्षण गरिएको ।)*

असुल गर्नुपर्ने	०

३२ विनियोजनभन्दा वढी खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ मा सीमा नाघी खर्च गर्न नहुने उल्लेख छ । तर यस पालिकाले देहाय अनुसारको शिर्षक विनियोजन गरेभन्दा रु.८९८१६७।- बढी खर्च गरेको छ । निर्धारित बजेटको सीमा नाघी खर्च भएको रकम नियमावलीको उक्त प्रावधान विपरित भएकोले अनियमित देखिएको रु.

गो.भौ.नं.।मिति	बजेट उपशीर्षक	कार्यक्रम	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बढी खर्च भएकोरकम
४९१।२०८०।३।४	गा.पा.पूंजीगत	बसौंली गाउँमा सामुदायिक भवन निर्माणका लागि माटोपटान	५०००००	७४२०००	२४२०००
१४२६।२०८०।३।४	गा.पा.चालु				
१५२८।२०८०।३।२०	गा.पा.चालु	महदेइयालोधपुर सम्मको बाटो मर्मत तथा ग्राभेल	३०००००	९५६१६७	६५६१६७
५७३।२०८०।३।२०	गा.पा.पूंजीगत				

जम्मा	८९८१६७

अनियमित भएको	८,९८,१६७

३३ **म. ले. प. फारामले तोके बमोजिमकोआन्तरिक नियन्त्रण पद्दति**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारीहरुको भ्रमण अभिलेख तयार गर्नुपर्ने, भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै कार्यालयले कर्मचारीहरुको भ्रमण स्वीकृत गरी खर्च गर्दा औपचारिक भ्रमण प्रतिवेदन तयार गरी भ्रमण अभिलेख तयार गरेतापनि निम्नानुसारको म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गरी विवरण अद्यावधिक गरेको छैन

¬ म. ले. प. फाराम ९०७ बमोजिम भ्रमण गरेका सबै कर्मचारीका लागि दैनिक कार्यसम्पादन विवरण (TIME SHEET) नराखेको,

¬ म. ले. प. फाराम ९०८ बमोजिम भ्रमण गरेका सबै कर्मचारीका लागि भ्रमण अभिलेख नराखेको,

¬ म. ले. प. फाराम ९०९ बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन नराखेको

अतः कार्यालयले भ्रमण खर्चमा आन्तरिक नियन्त्रण हुने गरी उपरोक्तानुसारका स्वीकृत म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३४ **बेरुजु लगत**

नगरपालिकाले स्वीकृत म.ले.प. फारामहरुको प्रयोग गरी विवरण अद्यावधिक गरी स्रेस्ता राख्नुपर्दछ । निम्नानुसार बेरुजु लगतका लागि स्वीकृत भएका म.ले.प फारामको व्यवस्था गरेको पाईएन

¬ म. ले. प. फाराम, ८०१ बेरुजु लगत नराखेको,

¬ .ले. प. फाराम ८०२, बेरुजुको कार्यालयगत प्रतिवेदन तयार नगरेको,

¬ म. ले. प. फाराम ८०५, सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख नराखेको,

अतः स्वीकृत म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गरी स्रेस्ता अद्यावधिक गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३५ **वन पैदावार आय असूल नभएको**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२ -ख_ मा आफ्नो क्षेत्रभित्रको सामुदायीक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावर विक्री तथा उपयोग सम्वन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई स्थानीय तहबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावरको विक्री वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्वन्धित स्थानीयतहको संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालीकामा आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको वन पैदावरको आम्दानी संचित कोषमा दाखिला भएको देखिएन। अतः पालीकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको सामुदायीक वन उपभोक्ता समितिले गरेको वन पैदावरको विक्रिको तथ्याङ्क डिभिजन वन कार्यालयबाट लिई वन पैदावरको विक्री वापत प्राप्त गरेको रकम यकिन गरी असूल गर्नेतर्फ पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३६ **ठेक्का अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ मानिर्माण ठेक्का कार्यको अभिलेखांकनका लागि महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत म.ले.प.फा.नं.५०७ अनुसारको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त अभिलेखबाट गर्नुपर्ने कूल काम, हालसम्म भएको काम तथा बांकी कामको अवस्था, कार्यसम्पादन जमानत, पेश्की लिन पेश गरेको बैक जमानतको मान्य अवधिको अवस्था, खरिद सम्झौताको म्याद थपको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएसन लगायतको जानकारी देखिने गरी अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गर्नुपर्नेमा यस कार्यालयले सो अनुसारको अभिलेख राखेको पाइएन । अतः स्वीकृत ढांचा अनुसार सबै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक राख्नुपर्ने देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३७ आय ठेक्का

३७.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले नदीजन्य पदार्थको राजश्व संकलन गरी आन्तरिक आम्दानी बढाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले नदीजन्य पदार्थको १५ स्थानको विभिन्न घाटको ५३४०५४९ घनफिट परिमाणको रु. ६४०८६५८८। न्युनतम राजश्व कायम गरी मिति २०७९।१२।२७ मा सूचना प्रकाशन गरी बोलपत्र आह्वान गरेकोमा २ वटा घाटको मात्र बोलपत्र पेश भई राजश्व वापत रू.५८०२५५१/- आम्दानी भएको छ । यस सम्बन्धी अन्य व्यहोरा निम्न छन् ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३७.२ न्युन राजश्व आम्दानीः पालिकाले १५ वटा स्थानको बोलपत्र आह्वान गरेको २ वटा घाटको मात्र बोलपत्र पेश भई बाँकी १३ वटा घाटको बोलपत्र नपरेकोले पालिकालाई न्यूनतम राजश्व रू. ५८३०९७८८। घटी आम्दानी भएको छ । पालिकाले अन्य निकायसँग समन्वय गरी पुन बोलपत्र आह्वान गरी आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्नको लागि नदीजन्य पदार्थको बिक्री गर्ने तर्फ पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३७.३ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा बोलपत्रको माध्यमद्धारा बोलपत्रमा भाग लिने फर्मले कबोल गरेको अंकको ५ प्रतिशत धरौटी राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले महुबारी घाट क्षेत्रको १६९५०७ घनफिट नदीजन्य पदार्थको न्यूनतम राजश्व रू.२०३४०८४/- कायम गरी बोलपत्र आह्वान गरेकोमा सबैभन्दा बढी कबोल गर्ने जयबिष्णु बिल्डर्स प्रा.लि को कबोल अंक रू.२०५१०००/- निजले धरौटी रकम रू.१०२५५०/- राख्नुपर्नेमा कृषि विकास बैंकको कार्य सम्पादन जमानत रू. १०२०००/- राखेको आधारमा उक्त फर्मको बोलपत्र मिति २०८०।०२।०४ मा स्वीकृत भएको पाइयो । यस सम्बन्धमा पालिकासँग छलफल हुँदा दोस्रो बढीको कबोल अंक रू.२०३६०००/- मात्र रहेको र उक्त फर्मको ठेक्का स्वीकृत गर्दा पालिकालाई रू.१५०००/- राजश्व कम हुने भएकोले घटी धरौटी राखेको भएतापनि पालिकाको पक्षमा ठेक्का स्वीकृत गरेको भनाई रहेको पाइयो । नियमावलीमा र सूचनामा उल्लेखित शर्त पुरा गरेर मात्र पालिकाले बोलपत्र स्वीकृत गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३८ उठ्न बाँकी राजश्व

पालिकाले नदीजन्य पदार्थको बिक्रीबाट प्राप्त आय राजश्व आम्दानी बाध्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले तिनाउ नदी खोलाको गुरु/बाँनियाघाट क्षेत्रको नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि बोलपत्रदाता स्वाभिमान कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि, मायादेबी-७ सँग ३११८९३ घनफिट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि ठेक्का सम्झौता भएकोमा उक्त निर्माण व्यवसायीले तोकेकको परिमाण भन्दा ८९९.४८ घनफिट नदीजन्य पदार्थ संकलन गरेकोले कबोल गरेको प्रति घनफिट रू.१२।०२ ले हुने राजश्व रू.१०८१२/- सो को मूल्य अभिवृद्धि कर रू.१४०६/-अग्रिम आयकर रू.१६२/- समेत रू.१२३८०/- असुल हुन बाँकी रहेकोले उक्त राजश्व जरिवाना सहित असुल हुनुपर्ने रकम रू.

असुल गर्नुपर्ने	१२,३८०

३९ गाउँपालिका भवन निर्माण

३९.१ गाँउपालिकाको थप तला भवन निर्माण कार्यको लागि रू.३६६९८७४०/- को लागत अनुमान तयार गरी बोलपत्रको माध्यमद्धारा सबैभन्दा घटी कबोल गर्ने निर्माण व्यवसायी एसियन किराँतेश्वर जे.भी भरतपुर-४, चितवनसँग मिति २०७९।१२।०१ भित्र निर्माण कार्य सक्ने गरी मिति २०७८।०९।०१ मा रू.१९६३६३३९।२६ को सम्झौता गरेकोमा तोकिएको समयावधिमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकी हालसम्म दोस्रो रनिङ बिलसम्म रू.१४६६९६२५/- भुक्तानी खर्च लेखेको छ । यस सम्बन्धी अन्य व्यहोरा निम्न छन् ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३९.२ म्याद थपः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२०.क मा सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य नसकिएमा निर्माण व्यवसायीले म्याद समाप्त हुनुभन्दा २१ दिन अघि सहित कारण सहित म्याद थपको लागि निबेदन दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले उक्त निर्माण व्यवसायीसँग २०७९।१२।१ भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न हुने गरी निर्माण सम्झौता गरेकोमा तोकिएको समयावधिभित्र उक्त निर्माण कार्य सम्पन्न नभएको र निर्माण व्यवसायीले पालिकामा म्याद थपको निबेदन माग बमोजिम कार्यपालिकाको २०७९।१२।२८ को निर्णयले २०८०।०३।३२ सम्म म्याद थप गरिएकोमा त्यस पश्चात म्याद थप नभएको अवस्था रहेको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३९.३ ख) निर्माण कार्य नभएकोः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा सम्झौता बमोजिमको तोकिएको समयावधिमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । पालिकाले उक्त भवन निर्माण व्यावसायीले तोकिएको समयावधिमा सम्पन्न नगरेको र म्याद थप समेत नभएको र सम्झौता भएको रकम रू.१९६३६३३९/२६ मध्ये हालसम्म रू.१३२८६१७९/- को मात्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको र बाँकी रू.६३५०१५९/७३ मूल्य बराबरको निर्माण कार्य बाँकी रहेकोमा पालिकाबाट बाँकी कार्य सम्पन्न गर्नको लागि २०८०।०७।१४ मा दोस्रो पटक पत्राचार गरेकोमा उक्त निर्माण व्यवसायीले लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि निर्माण कार्य अगाडि बढाएको छैन । निर्माण व्यवसायी सम्पर्कमा नआएको र म्याद थप समेत नभएकोले सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ बमोजिम सम्झौता रकमको दैनिक ०.०५ प्रतिशतका दरले अधिकतम सम्झौता रकमको १० प्रतिशत पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति लिन पाउने व्यवस्था बमोजिम उक्त निर्माण व्यवसायीलाई जरिवाना रू.१९६३६३३।९२ लगाई बाँकी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्दछ, रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१९,६३,६३३.९२

४०	**अनुगमन मुल्यांकन**

स्थानिय तह कार्य सञ्चालन निर्देशिकामा गाँउपालिका भित्र सञ्चालन भएका रु.५०००००।—भन्दा माथीका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा अनुगमन गरी भुक्तानीको लागि सिफारीस गर्नु पर्ने व्यबस्था रहेको छ । गाँउपालिकाबाट भुक्तानी भएका विद्यालय भौतिक निर्माण,मोटरबाटो निर्माण, नमुना विद्यालय निर्माण,कृषि ,पशु अनुदान लगायत उपभोक्ता समुहबाट भए गरेका कामहरु के कस्तो अबस्थामा निर्माण सम्पन्न भएका छन सो को गाउँपालिका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा अनुगमन गरी भुक्तानीको लागि सिफारिस गर्नु पर्नेमा अधिकांश अनुगमन संयोजकको उपस्थितमा गरीएको र अनुगमन प्रतिवेदनमा कुनै पनि व्यहोरा उल्लेख नगरेको तथा कतिपय निर्माण कार्य सम्पन्न भएको भनिएता पनि अनुगमन प्रतिवेदनमा निर्माणको क्रममा रहेको भनि उल्लेख भएकोले अनुगमन केवल औपचारिकतामा मात्र सिमित रहेको पाईयो । कानुनमा भएको व्यबस्था अनुसार स्थलगत रुपमा अनुगमन गरी अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई यथार्थ र सार्थक रुपमा अनुगमन गरीनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४१	**थप पाठ्यपुस्तक वितरण**

४१.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७८।७९ को ३.१ मा विद्यालयको यकिन विद्यार्थी संख्याका आधारमा दोश्रो चौमासिक भित्र विद्यालयहरुलाई पाठ्यपुस्तक को रकम अनुदान दिने ऊल्लेख छ । यस्तो अनुदान दिंदा पहिलो पटकमा विद्यार्थी संख्याको ७५% मात्रै अनुदान दिने र २०७९ बैशाखको विद्यार्थी भर्ना विवरण, पाठ्यपुस्तक खरीदको स्थिती र वितरण गरेको विवरणको आधारमा मात्रै नपुग भएको रकम पुनः विद्यालय खातामा निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालीकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका अनुसार निकासा दिनुपर्नेमा प्रथम किस्ता ७५% गो.भौ.१७४।०७९।१२।२२ बाट रु.३८८२८९७।६७ र पुनः थप निकासा गो.भौ.२६१।०८०।३।४ बाट रु.१३११९९५।९९ विभिन्न विद्यालयहरुलाई मागका आधारमा निकासा दिएको पाईयो । सो सम्वन्धमा देखिएको विवरण निम्नानुसार छन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४१.२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को ३.१ मा विद्यालयको यकिन विद्यार्थी संख्याका आधारमा दोश्रो चौमासिक भित्र विद्यालयहरुलाई पाठ्यपुस्तक वापतको रकम पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट स्विकृत दरमा अनुदान दिने ऊल्लेख छ । साथै पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको पाठ्यपुस्तकको दररेटमा ऐच्छिक पुस्तकको हकमा प्रतिपेजको दररेट तोकेको छ । तर पालिकाले विद्यालयहरुलाई पुस्तकको रकम निकासा दिंदा कुन कुन पुस्तक के कति पेज र मूल्यका थिए सोको अभिलेख बेगर नै देहायका विद्यालयहरुलाई निम्नानुसारको रकम निकासा दिएको छ । सो निकासा सम्वन्धमा यकिन हुन नसकिएकोले सोको प्रमाण पेश हुनुपर्ने देखिन्छ, रु.

सि.नं	विद्यालयको नाम	निकासा गएको	ऐच्छिक
१	लुक्ठहवा मा.वि.	३१२८१२	१४७६९
२	सुण्डि मा.वि	५४९७०९	१५८३४
३	वरेवा मा.वि	५३६९००	२६१५५
४	गैरगट्टी राम दुलारे मा.वि.	३५२४४०	१५११४

५	भिलरहवा मा.वि.	२८१२४२	९४५०
६	गुरुवानी माई मा.वि	३९१७५३	१४२७१
७	सिद्धार्थ वाल निकरतन केदार पाण्डेय मा.वि	२२५५२९	८४८७
८	तिनाउ मा.वि.	२१५०८८	९२३९
९	सेमरी मा.वि.	५८३१३९	२५७७५
१०	जनजागृति मा.वि.	४१२९४१	११०७०
११	हाजि ऐनातुल्लाह मा.वि.	२६९८५६	२६१५५
जम्मा			**१७६३१९**

प्रमाण पेश नगरेको	१,७६,३१९

४२ **वालविकास कर्मचारी वितरण**

पालिकाकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० अनुसार विद्यालयको विद्यार्थि संख्याको आधारमा वालविकास कर्मचारी वितरण र समायोजन हुनुपर्ने उल्लेख छ । देहायका विद्यालयहरुमा वालविकासमा उल्लेख्य विद्यार्थि संख्या नरहेको अवस्थामा समेत वालविकास कर्मचारी संख्या बढि वितरण गरेको र पारीश्रमिक भुक्तानी समेत भएको छ । यसरी भुक्तानी दिंदा आवश्यक विद्यालयहरुमा वालविकास कर्मचारी नपुग हुने र देहाय अनुसारको विद्यार्थि कम भएकोमा बढि हुने अवस्था देखियो । अतः आवश्यकता र विद्यार्थि संख्याको आधारमा वालविकास कर्मचारी वितरण हुनुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	**विद्यालय**	**वालविकास शिक्षक**	**विद्यार्थी संख्या**
१	जनजागृती नि.मा.वि	३ जना	५१
२	जनहित प्रा.वि	३ जना	५०
३	वरेवा मा.वि	२ जना	६८
४	हाजी ऐनाएतुल्लाह मा.वि	२ जना	५३
५	सेमरी मा.वि	२ जना	५६
६	गुरुवानीमाई मा.वि	२ जना	४२
७	लुक्ठहवा मा.वि	२ जना	६०
८	तिनाउ नि.मा.वि	२ जना	४२
९	भिलरहवा मा.वि	२ जना	३९

१०	तिलौरी नि. मा.वि	२ जना	४१
११	शिवानी मा.वि	२ जना	३७
१२	जनचेतना नि. मा.वि	२ जना	५६

सैद्धान्तिक बेरुजु

४३ **प्राविधिक धारको दरवन्दि**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० मा प्राविधिक धारको कक्षा सुचारू रहेको विद्यालयको शिक्षकलाई मासिक प्राविधिक भत्ता सहितको तलव भत्ता सम्वन्धित विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गतको श्री हाजी ऐनायतुल्लाह सामुदायिक मा.वि.ले ४८ जनासम्म विद्यार्थिको लागि प्राविधिक तथा व्यावसायीक सिप अन्तर्गत ईलेक्ट्रिकल ईन्जिनियरीङ्ग अध्यापनको लागि २०७४।२।७ मा शिक्षा विभागसँग सम्जऔता गरेको पाईयो । सम्झौता अनुसार प्राविधिक तथा व्यावसायीक सिप सञ्चालन गर्ने विद्यालयले तोकेको पूर्वाधार पुरा नगरेमा, तोकेको न्युनतम विद्यार्थि संख्या लगातार तीन बर्षसम्म नपुगेमा र तोकेको मापदण्ड पुरा नगरेमा विद्यालयलाई प्रदान गरीएको अनुमती खारेज गर्न सकिने उल्लेख छ । तर उल्लेखित विद्यालयको गत विगत देखिको विद्यार्थि संख्या न्युनतम मापदण्ड पुरा नगरेको तथा विगत तिन बर्षदेखि शुन्य विद्यार्थी रहेकोमा सो प्राविधीक धारको विद्यालयलाई एक शिक्षकको हुने बार्षिक तलव रु.५२६४९०।— विद्यालय खातामा निकासा दिएको छ । यसरी सम्झौता अनुसारको मापदण्ड पुरा नगरेको विद्यालयलाई निकासा दिनु नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	५,२६,४९०

४४ **डीपीआर खर्च**

बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	परामर्शदाता	स्वीकृत बजेट	खर्च रकम	अध्ययनबाट निर्धारण भएका आयोजनाको लागत
१	कोल्हुवा कल्भर्टमा बाँध तथा स्ल्याब निर्माण	सिबिलिन कन्सल्टैण्ट एण्ड कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	४,९१,५५०/-	४,९१,५५०/-	१,०३,३७,५१४/-
२	श्री भिलरहवा मा.बि.को बिद्यालय	Lumbini Engineers & Resource	९,९५,९६२/-	९,९५,९६२/-	४,८६,२८,१४२।६७

	भवनको बिस्तृत योजना प्रतिबेदन निर्माण	Consultant Pvt. Ltd.			
३.	तिनाउ र दानव नदिको बिभिन्न घाटहरुबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् र निकासीको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणकोIEE	**Barbara Engineering Consultancy Pvt. Ltd. Baneshwor-१०, Kathmandu.**	१४,८३,९७२.५/-	१४,१३,०५६.५/-	बार्षिक रु. ६,४०,८६,५८८/- आम्दानी

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै आर्थिक बर्ष २०८०।८१ मा कार्यसंचालनको क्रममा रहेको कार्यालयको भनाई छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४५ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

४५.१ स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम सुचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकिकरण गरी कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, कार्यालयले बेरोजगारको प्रथमिकिकरण गर्ने सूचकहरु तय नगरेको कारण पर्न आएका वेरोजगारी निवेदनलाई छानविन गरी वेरोजागारको तथ्याङ्क एकिन गर्न सकेको देखिएन । कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी योजनाको छनौट अगावै औजार खरिद भएको, खरिद भएको औजारहरुको जिन्सी दाखिला नभएको, पूर्वाधार एवम् अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकाँश योजना छनौट नभई, अनुत्पादक योजना छनौट भएका देखिन्छन् । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्याधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाईएन । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका वडाहरुमा नहर निर्माण, सडक मर्मत, पर्खाल निर्माण, खेल मैदान निर्माण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रु.६४७५०००।-वजेट विनियोजन भएकोमा छनौट भएका रोजगार निवेदन ५४६ जना मध्ये ७४ जनालाई ८४ दिन देखि १०० दिनसम्मको रोजगारी उपलव्ध गराई औसतमा ९६ दिन कार्य भएको छ । पालिकाले यस बर्षको खर्च मध्ये श्रमिक ज्यालामा रु.४१५२०९२।- र प्रशासनिकमा रु.२०७०२०२।-गरी रु.४१५२०९२।- खर्च लेखेको छ । सो सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा उल्लेखित छन् ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४५.२ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा १२ मा स्थानिय तह भित्रका बेरोजगार व्यक्तिहरु तथा रोजगारदाताहरुको तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गर्ने र स्थानिय तहको वजेट तथा कार्यक्रमबाट रोजगारमूलक आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्य स्थानिय तहको हुने उल्लेख छ । त्यस्तै दफा १८ मा रोजगारदाताले प्रत्येक बर्षको चैत्र मसान्त भित्रको म्याद तोकि वेरोजगारहरुको लगत संकलन गर्नुपर्ने र लाभग्राहि परीचयपत्र वितरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले निर्देशिकाले तोकेको व्यवस्थाको पालना गरेको पाईएन । सो सम्वन्धमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४५.३ निर्देशिका अनुसार रोजगारी सृजना सहित स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रमुख लक्ष्य रहेको उक्त कार्यक्रममा पालिकाले रोजगारमुखी योजना कार्यान्वयन गर्दा बजेट, बेरोजगारीको संख्या र सम्भाव्य योजना समेत मिल्ने गरी कार्यक्रम छनौट एवं स्वीकृत गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । पालिकाले यस वर्ष गाउँपालिका स्तरीय सामुदायिक स्कुलको रंगरोगन भनि कार्यक्रम राखेको तथा शसर्त वजेटबाट ज्यामी ज्याला व्यहोरी देहायका विद्यालयहरूमा रु.खर्च गरेको र गाउँपालिका पूजिगत वजेटबाट सामाग्री खर्च गरेको पाईयो । यस्तो कार्य कुन कुन विद्यालयमा के कति गरेको हो नखुलेको साथै सो कार्यको लागि अन्य वजेट एवं योजनाहरूबाट समेत खर्च हुने हुँदा निर्देशिकाको उदेश्य र कार्यमा दोहोरोपन नहुने गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।

सि.नं	विद्यालय	रकम
1.	वरेवा मा.वि.	४०६७८५।-
2.	नव जागृति मा.वि.	
3.	सिद्धार्थ वाल निकेतन मा.वि.	२६८५१६।-

सैद्धान्तिक बेरुजु

४५.४ निर्देशिकाको दफा ८६ मा लक्षित वर्गको लागि विषेष व्यवस्था गरेको, दफा ८७ मा सो कार्यक्रम अन्तर्गत श्रमिकलाई काममा खटाउदा रोजगारदाताले दुर्घटना विमा गरी खटाउनुपर्ने र सो विमामा चालिस प्रतिशत श्रमिकको तर्फबाट व्यहोर्ने उल्लेख छ । दफा ७८ मा सम्वन्धित गाउँपालिका तथा नगर कार्यपालिकाले आ-आफ्नो क्षेत्र भित्रका कार्यक्रम सम्वन्धमा लाभग्राहि समेतको संलग्नतामा बर्षको कम्तिमा एक पटक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले सोको कार्यान्यवन गरेको नपाईएकोले सुधार हुनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४५.५ निर्देशिका अनुसार रोजगारी सृजना सहित स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रमुख लक्ष्य रहेको उक्त कार्यक्रममा पालिकाले रोजगारमुखी योजना कार्यान्वयन गर्दा बजेट, बेरोजगारीको संख्या र सम्भाव्य योजना समेत मिल्ने गरी कार्यक्रम छनौट एवं स्वीकृत गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो वेगर देहाय अनुसारका ७ वडामा मात्रै १० योजनाहरुमा वजेट खर्च भएको छ । वेरोजगार पहिचान तथा सोको सूचि तयार गरी कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगारी व्यक्तिहरुलाई पर्याप्त रोजगार सृजना गर्दै दिगो र उच्च प्रतिफल प्राप्त हुने योजनामा कार्यक्रम संचालन

गर्नुपर्नेमा पालिकाले उत्पादकमूलक र रोजगारमूलक योजना संचालन गरेको पाईएन । पालिकाले वडा नं २ मा योजना छनौट र संचालन गरेको पाईएन । योजनाहरू छनौट गर्दा सभाबाट नै छनौट गर्ने तथा सवै वडालाई समेटेर कार्यक्रम वनाउने सम्वन्धमा पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

क्र.सं.	**वडा नं.**	**योजनाको काम**	**योजना संख्या**	**रोजगारी संख्या**	**खर्च रकम**
१	१	वडा स्तरीय कच्ची नाली मर्मत तथा सरसफाई	१	५	286,769
२	३	वडा स्तरीय कच्ची नाली मर्मत तथा सरसफाई	१	१०	559,113
३	४	वडा स्तरीय कच्ची नाली मर्मत तथा सरसफाई	१	८	458,715
४	५	वडा स्तरीय स्कूल सरसफाई र कुलो नाला मर्मत	२	६	343,315
		वडा स्तरीय मन्दिर, स्कूल, सरसफाई र कुलो नाला मर्मत		७	390,629
५	६	वडा स्तरीय कुलो नाला सरसफाई र मर्मत	२	६	346,200
		वडा कच्ची नाली सरसफाई र मर्मत		६	344,469
६	७	वडा स्तरीय नाला सरसफाइ र मर्मत	१	६	330,044
७	८	मायादेवी पार्कमा सेड निर्माण र शान्ती बाटी संरक्षण	१	८	444,867
८	गा.पा स्तरीय	सामुदायिक विद्धालयमा रंगरोगन तथा सरसफाई	१	१२	647,971
जम्मा			**10**	**74**	**4152092**

सैद्धान्तिक बेरुजु

४६ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना नभएकोले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकर्त ड्रइङ डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको यकिन हुन सक्ने अवस्था दिखएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४७ **ठेक्का व्यवस्थापन**

आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २०(३) मा वार्षिक बजेट कार्यक्रम र कार्यान्वयन तालिका बनाउँदा लागत अनुमान बनाउने, बोलपत्र आव्हान गरी स्वीकृत गर्ने, स्थानीय निकाय वा उपभोक्ता समितिको सहयोग जुटाउने र निर्माण सामग्री उपलब्ध र ढुवानी गराई कार्यान्वयन गर्ने विषयलाई ध्यान दिनु पर्ने एवं कार्यक्रम सुचारु रुपले कार्यान्वयन गराउन र निर्धारित समयभित्र कार्य सम्पन्न गर्न अन्य निकायसंग लिनुपर्ने सहयोग र स्वीकृति बारे पत्राचार र छलफल गर्ने कार्य तथा लागत अनुमान तयार गर्ने, ठेक्का पट्टा स्वीकृत गर्ने कार्य समेत प्रथम चौमासिक अवधिमा समाप्त गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ६(३) मा सार्वजनिक निकायले निर्माणस्थलको व्यवस्था नभई निर्माण कार्यको खरिद कारवाही शुरु गर्न नहुने व्यवस्था रहेको छ । बिभागबाट चालु आ.ब.मा ठेक्का बन्दोबस्त गरेको बिबरण देहाय बमोजिम रहेको छः

विवरण	ठेक्का संख्या					**कुल सम्झौता संख्या**
	प्रथम त्रैमासिक	**दोस्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथो त्रैमासिक**	**असार महिना**	
ठेक्का तर्फ	०	१	०	६	०	६
उपभोक्ता समिति तर्फ	७	२६	८१	४८	०	१६२

उल्लेखित विवरणमा चौथो त्रैमासिकमा समेत सम्झौता भएको देखियो । अतः पालिकाले समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८ दिवा खाजा

४८.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७८।७९ को ७.१ मा दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका पहाडि विद्यालयहरुमा कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई प्रति विद्यार्थी दैनिक रु.१५।- का दरले बढिमा १८० दिनको लागि विद्यार्थीको दैनिक हाजिरीको प्रमाणित प्रतिलिपीको आधारमा खातामा निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ । साथै दोश्रो र तेस्रो चौमासिक निकासा दिंदा पहिलो चौमासिकमा निकासा दिएको रकमको सदुपयोगको स्थिती समेत हेरेर एवं खाजाको मापदण्ड, गुणस्तर र व्यवस्थापनका नमूनाको समेत आधारमा निकासा दिनुपर्ने उल्लेख छ । तर पालीकाले यस बर्ष दिवा खाजाको लागी विभीन्न २२ विद्यालयहरुमा विभिन्न गो.भौ.हरूबाट रु.१४७३८४११।—विद्यालयहरुको खातामा निकासा दिएको पाईयो । विद्यालयहरुलाई चौमासिक रुपमा निकासा दिई सदुपयोगको स्थिती समेत हेरेर पुनः अर्को किस्ता भुक्तानी दिनुपर्नेमा पालिकाले प्रथम चौमासिक निकासा गो.भौ ५८।०७९।८।१८ बाट रु.४७०५१४०।-दिएकोमा विद्यालयहरुले दिवा खाजाको व्यवस्थापन नगरी प्रति विद्यार्थी दैनिक रकमले हुने एकमुष्ठ रकम सम्वन्धित विद्यार्थीको अविभावकलाई नगद नै बुझाएको पाईयो । यसरी नगद नै अविभावकलाई भुक्तानी गर्दा निकासा एवं खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा तोकिए वमोजिम भएको देखिएन साथै नेपाल सरकारको उदेश्य परीपूर्ति हुने अवस्था देखिएन । अतः यस्तो खर्च रकम नियमित नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	४७,०५,१४०

४८.२ ✂.......... *(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. २०,७००।- सम्परीक्षण गरिएको ।)*

असुल गर्नुपर्ने	०

४८.३ पालिकाले देहायका विद्यालयहरूलाई निकासा दिएकोमा विद्यालयले निम्नानुसारको महिनाको हाँजिरी पेश नगरेको अवस्थामा समेत निकासा दिएको छ । यसरी हाँजिरी नै पेश नभएको अवस्थामा दिवा खाजा रकम वितरण गरेको रकम यकिन हुन सकेन । यस्तो खर्च रकमको प्रमाण पेश हुनपर्दछ, रु.

सि.नं	विद्यालयको नाम	निकासा रकम	हाँजिरी पेश नभएको	रकम रु.
1.	हाजि ऐनातुल्लाह सा.मा.वि.	७८४३८०।-	मंसिर-आषाढको	५८८८७०।-
2.	सन्तेश्वर प्रा.वि.	५८१२६५।-	बर्षभरीको	५८१२६५।-
3.	नवजागृती मा.वि.	७१६७०४।-	मंसिर-आषाढको	५०६५३९।-
4.	जनचेतना आ.वि.	४३६०९८।-	मंसिर-आषाढको	४३६०९८।-
5.	जनहित आ.वि.	६३४७००।-	मंसिर-आषाढको	४४९९६०।-
जम्मा				**२५६२७२३।-**

प्रमाण पेश नगरेको	२५,६२,७३२

४९ **नदीजन्य पदार्थको दर निर्धारण**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४(च) मा ढुङ्गा, गिट्टी, स्लेट, बालुवा, चुनढुङ्गा, अभ्रख र दहत्तर वहत्तरमा प्राकृतिक श्रोत करको दर र प्रक्रिया प्रदेशले निर्धारण गर्ने र गाउपालिका वा नगरपालिकाले संकलन गर्ने व्यवस्था विद्यमान थियो तर नेपाल सरकारको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन, २०७५ को ३४(३) ले उक्त दफा ६४ लाई खारेज गरेको छ। केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५ दफा ६२(क) ले प्राकृतिक वस्तुको विक्री वितरण गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले गर्न सक्ने र यसरी प्राप्त रकम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसरी कानूनी व्यवस्था भएको दर तोक्ने अधिकारलाई क्रमशः कानूनबाट खारेज गरी ढुङ्गा गिट्टी बालुवा उत्खनन् तथा विक्री व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को प्रकरण ४(घ) मा गाउँसभा वा नगरसभाबाट स्वीकृत दरमा उत्खनन् र संकलनको अनुमति दिने र विक्रीको लागि ठेक्का व्यस्था मिलाउने काम गाउँपालिका वा नगरपालिकाको दायराभित्र राखेको देखिन्छ। यसरी सभाबाट दर तय गर्ने व्यवस्था भएकोमा यस पालिकाले तिनाउ नदीघाट क्षेत्र र दानव नदि घाटको सम्बन्धमा नदीजन्य पदार्थको राजस्व प्रति घन फिट १२ निर्धारण गरेको पाइयो। कार्यपालिकाले सिफारिस गरी सभाबाट निर्णय गर्नुपर्न विषयमा आफैले क्षेत्राधिकार बाहिर गई दर निर्धारण गर्नु कानून सम्मत भएन। यसैगरी एउटै नदीमा विभिन्न स्थानीय तहको क्षत्राधिकार पर्ने तर नदीजन्य पदार्थको दर स्थानीय पालिकाबाट तोक्दा एक आपसमा समन्वय नभई फरक फरक दरमा राजस्व उठ्ने अवस्था देखिन्छ। यसले गर्दा कुनै स्थानीय तहको आधार ठूलो बन्ने र कुनैको करको आधारमा संकुचन हुने अवस्था हुने अवस्था देखिन्छ। यसरी नदीजन्य पदार्थबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँडको सिद्धान्त बमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहको Ratio ४०:६० भएकोले दर तोक्ने कार्य प्रदेशले गर्ने

कानूनी व्यवस्था भएमा एकरुपता कायम हुने र कुनै स्थानीय तहको ठेक्का लाग्ने र कुनैको नलाग्ने अवस्थाको समेत अन्त्य हुने देखिन्छ। जस्तैः- मायाँदेवी गाउँपालिकाले तिनाउ नदी र दानव नदिको विभिन्न घाटबाट प्रति घन फिट दर रु.१२ कायम गरिएको छ भने अन्य पालिकाले तिनाउ नदिको अधिकतम प्रति घन फिट दर रु.१८। दानव नदिको न्युनतम दर रु.८ समेत तोकेको पाईयो । यसरी अन्य पालिकाले नदिको घाटबाट नदीजन्य पदार्थको दर घटी/बढी तोक्दा एकले अर्कालाई असर पार्न सक्ने अवस्था विद्यमान देखिन्छ। यसको समाधानको उपाय प्रदेश सरकारले नदीको घाट अनुसारको मूल्य निर्धारण गर्नु वाञ्छनीय देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५० **प्राकृतिक श्रोत उत्खनन कार्ययोजना**

लुम्बिनी प्रदेश नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ को दफा ४ अनुसार प्रत्येक स्थानीय तहले उत्खनन र सङ्कलन गर्न हुने र नहुने क्षेत्र, नदीजन्य पदार्थ उपलब्ध हुने नदी, खोला, खोल्सी, खहरे तथा नदी उकासक्षेत्रको विवरण र उपलब्ध हुनसक्ने अनुमानित वार्षिक परिमाण, पूर्वाधार निर्माणको लागि चाहिने परिमाण र स्रोतको उपलब्धता, भण्डारण वा घाटगद्दी स्थल, बिक्री वितरणको प्रक्रिया, सङ्कलनको विधी र प्रयोग हुने मेशिनरी औजार, प्राप्त हुने अनुमानित आम्दानी लगायतका बिषयहरु समावेश गरी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन घाटगद्दी र बिक्री वितरण सम्बन्धी कार्ययोजना बनाउनु पर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले यस बर्ष नदिजन्य पदार्थ उत्खनन गरी रु. ५८०२५५१।—आय प्राप्त गरेकोमा ऐनले निर्धारण गरे बमोजिमको कार्ययोजना तयार गरेको पाइएन। समयमा नै कार्ययोजना तयार गरी वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन अनुसारको परिमाणमा नदिजन्य पदार्थको उत्खनन,घाटगद्दि र निकासी गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५१ **मेसिनरी सामान मर्मत सम्भार**

लुम्बिनी प्रदेश, प्रदेश आर्थिक कार्यविधी ऐन, २०७४ को दफा ४५ अनुसार सार्वजनिक जवाफदेहीको पद धारण गरेको व्यक्तिले सम्पादन गरेको काम र सोसँग सम्बन्धित कारोबारको जिम्मेवारी र जवाफदेहिता बहन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयको नाममा रहेका सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर तथा अन्य निर्मित सम्पत्तिको मर्मत सम्बन्धी कार्य गर्दाPAMS मा स्वीकृत मर्मत आदेश अनुसार सम्बन्धित कर्मचारीले अनुमानित लागतमा आधारित मर्मत निवेदन तयार गर्ने र सवारी मर्मतको हकमा म.ले.प.फा.नं. अद्यावधिकगरेर मात्र पेश गर्ने र कार्यालय प्रमुखबाट मर्मत आदेश स्वीकृत गराउनुपर्ने व्यवस्था छ।तर यस नगरपालिकालेसो प्रक्रिया बेगर सवारी साधन, मेशिनरी औजार रफर्निचर मर्मत गराई सोझै बिल भरपाईका आधारमा मेशिनरी औजार मर्मत वापत रु. ११९५८८४।- र सवारी साधन मर्मत वापत रु.८०००००।- गरी जम्मा रु. १९९५८८४।- खर्च लेखेको पाइयो। मर्मत सम्भार गर्दा व्यवस्था भए बमोजिम PAMS मा मर्मत आदेश तयार गरी कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराएर मात्र मर्मत तथा भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५२ **वीमा**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ११२ मा २० लाख भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण व्यवसायीले निर्माण सामाग्री प्रयोग गरिने मेसिन औजार वा प्लान्ट लगायत निर्माण कार्यको पूर्ण प्रतिस्थापन खर्च लगायत उपनियम २ मा लेखिएदेखि वाहेक सम्पूण जोखिम वहन गर्ने गरी वीमा गराउनु पर्ने तथा वीमा गराएर मात्र निर्माण कार्य

गराउनु पर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले तपशिल वमोजिमका ठेक्काहरुमा वीमा नै नगराइ निर्माण कार्य गराएको, कम अवधिको विमा गराएको, विमांक रकम कम गराएको तथा तोकिएको समयमा नै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न नसेकेको कारण म्याद थप गरी निर्माण कार्य भइरहेको एवं कतिपय ठेक्काको निर्माण कार्य सम्पन्न भइ त्रुटी सच्याउने अवधि रहेकोले उक्त लगानी जोखिममा परेको देखिन्छ । यसरी वीमा नगराइ एवं कम अविधको विमा गराइ नियमावलीले गरेको व्यवस्था विपरीत खरिद सम्झौता गर्ने पदाधिकारीलाइ जिम्मेवार वनाइ त्रुटी सच्याउने अवधि सम्मको वीमा गरेर मात्र निर्माण कार्य गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

ठेक्का नं	**निर्माण व्यवसायी**	**सम्झौता रकम**	**विमांक रकम**	**कैफियत**
मंगलपुर देखि गोनाहा सम्म आरसिसि सडक ढलान (ठेक्का नं- ०३।०७९।८०)	शैलेश निर्माण सेवा	१०२९५२३८। ३४	नगरेको	कामदारको मात्र विमा गराएको
बरेवा सुक्रौली आरसिसि सडक स्तरोन्नती (ठेक्का नं- ०४।०७९।८०)	शैलेश निर्माण सेवा	१०४२३८०९। ५५	नगरेको	कामदारको मात्र विमा गराएको
वडा नं ७ अधुरो स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण (ठेक्का नं- ०६।०७९।८०)	सुपा देउराली न्यू स्टाइल कन्ष्ट्रक्शन प्रा लि	३६७६७०७।२ ४	३६७६७०७	सम्झौतामा उल्लेखित भन्दा घटी अंकको विमांक गरेको
प्रशासकिय भवन निर्माण ठे नं२७।०७७।७८	एशियन किराँतेश्वर जेभी चितवन	१९६३६३३९। २६	१९६३६३३९। २६	सम्झौतामा उल्लेखित भन्दा घटी अंकको विमांक गरेको

सैद्धान्तिक बेरुजु

५३ **जटिलसंरचना निर्माण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन, पुल, कल्भर्ट, ओभरहेड टंकी, निर्माण, ग्रामीण विद्युतीकरण लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत् गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन् :

क्र.सं.	**आयोजनाको नाम**	**विनियोजन**	**सम्झौता रकम**	**निकासा रकम**
१	अमौली गाउँमा पि.सि.सि. ढलान	600000	659052.17	594608.76
२	अहिरौलीमा सुकईको घर तर्फको बाटो पि.सि.सि	500000	540901.28	418532.53

३	कोमरहियामा पि.सि.सि. ढलान	450000	493399.32	470360.62
४	सुरवल गाउँमा पि.सि.सि. ढलान	1000000	1105089	1098427
५	अगलगौवा पि.सि.सि. ढलान	1000000	1100157	0
६	अगलगौवा पि.सि.सि. ढलान	1000000	1100157.58	1091328.23
७	अमहवा गाउँ भित्र पि.सि.सि. ढलान	1000000	1101157.58	1095261.9
८	कालिका डिह मा मन्दिरमा सौचालय निर्माण पि.सि.सि	700000	762961.37	755723.14
९	पथरहिया गाउँ भित्र पि.सि.सि. ढलान	10	1096171.01	1088400.33
१०	शिवलहवा गाउँ भित्र पि.सि.सि. ढलान	1000000	1102677.94	1094510.01
११	अर्जुन प्रहलादको घर तर्फ बरेवा पि सि सि ढलान	400000	400165.6	390574
१२	केन्हौली पि सि सि ढलान	500000	553883.03	536645.56
१३	बरइमाई मन्दिर प्राङ्गणमा पि सि सि ढलान	600000	676224.52	651238.77
१४	रिना चौधरीको पसल तर्फको बाटो पि सि सि ढलान	300000	342964.05	332215.05
१५	वासलीको घरदेखी अजिजको घर सम्म पि.सि.सि.	400000	438987	435014
१६	शुक्रौली पि सि सि ढलान	700000	756972.75	762035.09
१७	हरनामपुरमा अधुरो पि.सि.सि. ढलान	600000	654624	650948.36
१८	उत्तर बनकसिहा पि सि सि ढलान	500000	542914.59	537549.8
१९	झूलनीपुर पि.सि.सि. ढलान	500000	539159.06	533640
२०	दक्षिण बनकसिहा पि सि सि ढलान	500000	543760.23	539210.03
२१	मोतिपुरमा पि.सि.सि. ढलान	500000	553926.97	492394.75
२२	रमवापुर गाउँमा पि.सि.सि. ढलान	400000	443940.34	414677.94
२३	लुम्बिनी सडक बाट बिजय बहादुर लोधकोघर पि.सि.सि.	500000	542556	542469.32
२४	पर्सहवा गाउँको दक्षिण टोलमा नाली र पि सि सि ढलान	1000000	1119209.83	1079173
२५	शिव शङ्कर दुबेको राजिन्द्र साहानीको घर सम्मापि.सि.सि.	200000	216732	215708.24
२६	अधुरो आर सि सि गर्ने काम लहटोरवा	500000	556952.68	538831.9

२७	गैरगट्टीमा आर सि सि ढलान	500000	552413.75	488913
२८	सडक पि सि सि गर्ने काम	700000	777591.24	734129.39
२९	सडक पि सि सि गर्ने काम	400000	445837.95	432554.42
30.	सडक पि सि सि गर्ने मुल सडक देखि पूर्व	700000	779890.05	755256.93
31.	पि.सि.सि. ढलान	1000000	1095351	1076403.98
32.	मतकोला गाउँ भित्री बाटो पि.सि.सि. ढलान	1000000	1096621	1088313.55
33.	रम्भादेवी पथमा पि सि सि ढलान	1650000	1908678.71	1984499.18
34.	लाली गुरासँ पथमा पि सि सि ढलान	1900000	2200752.89	2140564.31
35.	इन्द्रजित-सेवक कहाँरको घरसम्म पि सि सि	200000	222603.19	214276
36.	श्वेत बाराहा मन्दिर पि सि सि ढलान	170000	190585	181492.47
37.	स्लेव निर्माण	100000	139357.09	188025.5
जम्मा		**23870010**	**27606792.52**	**25643907.06**

सैद्धान्तिक बेरुजु

५४ डण्डीको प्रयोग

पालिकाले लालीगुँरास पथ र रतै बन्जाडेको घर जाने बाटो पिसिसि ढलान कार्यको रु.२१४३७५२।९० लागत अनुमान तयार गर्दा २९७५।८६ परिमाण उल्लेख गरी लागत अनुमान तयारी गरी लालीगुँरास पथमा पिसिसि ढलान उपभोक्ता समिति वडा नं. ८ सँग मिति २०८०।२।६ भित्र काम सक्ने गरी मिति २०७९।८।६ मा रु.२१४३७५२।-को सम्झौता गरेकोमा उक्त निर्माण कार्य मिति २०८०।१।६ मा सम्पन्न रु.१८९६८१२।-जम्मा खर्च लेखेको छ । यस सम्बन्धमा अन्य व्यहोरा निम्न छन् :

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(४) मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा लाग्ने सामाग्रीको यथार्थ परिमाण एकिन गरी लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले उक्त निर्माण कार्यको लागि शुरुमा फलामे छड २९७५.८६ के.जी. रहेकोमा कार्यसम्पन्नमा ३६६६.३५ के.जी. राखी ६९०.४९ के.जी. बढी फलामे छड प्रयोग भएको देखाएको छ । बढी परिमाणको रकम रु.८५८९२।— कट्टा गरी पालिकाले भौ.नं.४०२।०८०।२।९ बाट रु.१८१०९२०।-भुक्तानी खर्च लेखेकोमा पुनः ८ नं. वडा कार्यालयको मिति २०८०।२।१७ को पत्रद्वारा उक्त निर्माण कार्यमा प्राविधिक मूल्यांकन बमोजिम सबै रकम भुक्तानी दिनको लागि अनुरोध भई आए बमोजिम बाँकी रकम भौ.नं. ४४९।०८०।२।२४ बाट रु.८५८९२।-भुक्तानी गरेको देखियो । लागत अनुमान भन्दा ६९०.४९ के.जी. बढी छड प्रयोगको प्राविधिक पुष्टयाई पेश गरेको छैन । बढी परिमाणमा कार्यसम्पन्न भएकोमा उक्त निर्माण कार्यमा खपत

भएको बढी परिमाणको फलामे छड प्रयोग भए नभएको पालिकाबाट एकिन गर्नुपर्ने देखिन्छ । लागत अनुमान तयार गर्दा नै लाग्ने परिमाणको एकिन गरी वास्तविक लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५५ **१५ शैया अस्पताल भवन निर्माण**

गाँउपालिकाले मायादेबी ३ बरेवामा १५ शैया अस्पताल भवन निर्माण कार्यको लागि रू.२१६९३७८५१।४० को लागत अनुमान तयार गरी बोलपत्रको माध्यमद्धारा सबैभन्दा घटी कबोल गर्ने निर्माण व्यवसायी मिलिनियम के.आर. जे.भी काठमाडौसँग मिति २०८२।८।८ भित्र निर्माण कार्य सक्ने गरी मिति २०७९।८।८ मा रू.१५३८४५०६६।३४ को सम्झौता गरेकोमा यस आर्थिक बर्षमा मोविलाईजेशन पेश्की वापत रु. २७००००००।०० भुक्तानी खर्च लेखेको छ । तोकिएको समयावधि भित्र अस्पताल भवन निर्माण गर्न गाउँपालिकाले तदारुकता देखाउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५६ **कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने र नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७०।१।१५ को निर्णयअनुसार खर्च गर्दा पूँजीगत प्रकृतिको २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च ३ प्रतिशतभन्दा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने ब्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ३ प्रतिशत का दरले बिलबाट यस्तो रकम कट्टी गर्ने गरेको छ । कार्यालयले आ.व २०७९/८० मा कन्टीन्जेन्सी बापत रु.४७७५०८७।-कट्टी गरी रु. ३८९६९८८।-खर्च गरेको छ । यसरी कट्टी गरेको रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी राखु पर्नेमा राखे गरेको छैन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५७ **कार्यक्रम बाहिरको खर्च**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन, २०७४ को दफा १० मा नेपाल सरकारले प्रदेश सरकार तथा स्थानिय तहलाई अनुदान दिन सक्ने र त्यस्तो अनुदानको रकम निर्धारीत कार्यमा मात्रै खर्च गर्न पाउने उल्लेख छ । पालिकाले देहाय अनुसारको संघिय शशर्त कार्यक्रमबाट बार्षिक विनियोजन नभएको शिर्षक तथा पालिका तर्फको चालु खर्च शिर्षकबाट खर्च लेख्नुपर्ने रकम खर्च लेखेको छ । यसरी विनियोजित शिर्षक बाहेकको खर्च रकम रु.५५३७८६ संघिय संचित कोषमा फिर्ता पठाउनुपर्ने देखिन्छ, रु.

सि.नं	गो.भौ।मिति	खर्च विवरण	रकम रु.
१	विभिन्न गो.भौ	ई.प्रकाश थारूको तलव भत्ता	४८६१५४।-
२	३१८।०८०।३।२१	पुश्पा के.सी र कमला के.सी को चाडपर्व खर्च	६७६३२।-
जम्मा			**५५३७८६।-**

	असुल गर्नुपर्ने	५,५३,७८६

५८ औषधी खरीद

५८.१ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११ मा सार्वजनिक निकायले मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित मालसामानको स्पेशिफिकेशनको अधिनमा रहि अघिल्लो वर्षको खरिद दर, स्थानीय बजारमा प्रचलित दर, अन्य सार्वजनिक निकायले खरिद गरेको दर तथा उद्योग वाणिज्य संघले जारी गरेको दररेटलाई समेत आधारमानि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यसबर्ष आवश्यक पर्ने विभिन्न ३८ आईटम औषधी तथा औषधीजन्य सामान खरीदको लागि विंभिन्न फर्मको दरभाउपत्र लिई सोको औषतमा बिस प्रतिशत कट्टा गरी सोको आधारमा मात्रै रु.३३५५०००।—को लागत अनुमान तयार गरेको पाईयो । सोहि लागत अनुमानको आधारमा २०७९।१२।२९ मा ठेक्का नं ७।०७९।०८० बाट वोलपत्र सूचना जारी गरेकोमा पँच फर्मको वोलपत्र परेको पाईयो । पालिकाले सवैभन्दा कम रु.१५०२०८०।५० कवोल गर्ने फर्म चिराग फार्मेसी प्रा.ली.सँग २०८०।३।१५ सम्ममा औषधी तथा औषधीजन्य सामान आपूर्ति गर्नेगरी २०८०।२।१८ मा सम्झौता गरेको छ । पालिकाले लागत अनुमान तयार गर्दा नियमावली,को व्यवस्था अनुसार गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

५८.२ *×.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. ३,००४।- सम्परीक्षण गरिएको ।)*

	असुल गर्नुपर्ने	०

५८.३ खरिद गरेका उक्त औषधि कुन औषधि कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको नदेखिएको,

आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सटिफइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको,

आपूर्ति भएका औषधी एंवम सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।

औषधिको जिन्सी किताबमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,

औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको ।

तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्त अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख

राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

५९ **कृतिम गर्भाधान**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(५) मा सार्वजनिक निकायले यस नियमावली बमोजिम खर्च गर्दा खर्चका विल भरपाई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कृतिम गर्भाधारण मिसन कार्यक्रम अन्तर्गत औषधि खरीद गरेको भनि विभिन्न मितिबाट रु.२४४२०।-भुक्तानी खर्च देखाएको छ । पालीकाले कृतिम गर्भाधान सेवा प्रदान गर्नको लागि पालिकामा उपलब्ध जनशक्तीको अलावा २ जना वाह्य प्राविधिकहरुसँग जनताबाट प्रति केश रु.३००।—शुल्क लिने र नाईट्रोजन लगायत अन्य सामान पालिकाले व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेको पाईयो । सो अनुसार पालिकाले बर्ष भरीको विवरण परीक्षण गर्दा यस बर्ष ७५३ भैसी ४३९ गाईको सेवा प्रदान गरेको जनाएको छ । यसरी पालिकामा जनशक्ती रहेको अवस्थामा कृषकहरुलाई बर्षभर सेवा प्रदान गर्ने गरी वाह्य प्राविधिक नियुक्त हुनु र निजहरुले किसानबाट तोकिए बमोजिमको शुल्क वा बढि लिएको अवस्था छ सो सम्वन्धमा अनुगमन नहुनु जायज देखिदैन । अत अनुगमन गरी कृतिम गर्भाधानको सफल दर समेत यकिन गर्नुपर्दछ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

६० **दरवन्दि भन्दा बढि कर्मचारी**

स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ८(ख) मा कसैले पनि कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै व्यक्तिलाई करारमा वा ज्यालादारीमा नियुक्त गर्न नपाईने व्यवस्था छ । त्यस्तै कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा ९(१) मा कर्मचारी समायोजन गर्दा समेत प्रदेश वा स्थानिय तहको सेवामा स्विकृत भएको दरवन्दी पूर्ति हुन नसकी रिक्त रहेको अवस्थामा मात्र पुल दरवन्दि कायम भएका सम्वन्धित सेवा समूहका कर्मचारी मध्येबाट निज वहाल रहेको पदसँग मिल्दोजुल्दो तहको कर्मचारीलाई काजमा खटाउन सकिने व्यवस्था छ । पालिकामा स्वास्थ्य सेवाको लागि स्विकृत दरवन्दि अनुसारको जनशक्तीको पदपूर्ति रहेको अवस्थामा समेत विभिन्न पदमा गरी जम्मा २७ जनाको दरवन्दी रहेकोमा १ जना कर्मचारी बढि कार्यरत रहेको विवरण पालिकाले उपलव्ध गराएको छ । बर्षभरी निज कर्मचारीको नाममा रु.५४७०५६।—खर्च गरेकोमा निज कर्मचारीको दरवन्दि रहेको स्थानमा सेवा प्रवाहमा असर पुगनजाने तथा ऐन नियमावलीको व्यवस्थाको प्रतिकूल दरवन्दि भन्दा बढी कर्मचारी काजमा राखी बढी खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

	अनियमित भएको	५,४७,०५६

६१ **शशर्तबाट पालिका करार कर्मचारी तलव**

स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ८(ख) मा कसैले पनि कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै व्यक्तिलाई करारमा वा ज्यालादारीमा नियुक्त गर्न नपाईने व्यवस्था छ । त्यस्तै कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा ९(१) मा कर्मचारी समायोजन गर्दा समेत प्रदेश वा स्थानिय तहको सेवामा स्विकृत भएको दरवन्दी पूर्ति हुन नसकी रिक्त रहेको अवस्थामा मात्र पुल दरवन्दि कायम भएका सम्वन्धित सेवा समूहका कर्मचारी मध्येबाट निज वहाल रहेको पदसँग मिल्दोजुल्दो तहको कर्मचारीलाई काजमा खटाउन सकिने व्यवस्था छ । पालिकामा स्वास्थ्य सेवाको लागि स्विकृत दरवन्दि अनुसारको जनशक्तीको पदपूर्ति रहेको अवस्थामा समेत विभिन्न पदमा गरी २० जना पालिकाको चालु वजेटबाट तलव खर्च लेख्नुपर्ने

करार कर्मचारीलाई पालिकाले शशर्त वजेटबाट तलव भत्ता उपलव्ध गराएको छ । यसरी ऐन नियममा व्यवस्था भएको भन्दा बढि एवं शशर्त वजेटतर्फ स्विकृत दरवन्दि भन्दा अत्याधिक कर्मचारीलाई राखि बार्षिक रु.५०६३७२४।—बढि खर्चको गरेकोमा रु.१८५४०९९।-आषाढमा खर्च मिलान गरेकोमा रु.3189625।-बाँकि देखिन्छ । यसरी अर्थ मन्त्रालयको स्विकृती वेगर तथा संगठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षण वाहेकको र गाउपालिका वजेटबाट खर्च व्यहोर्नुपर्नेमा शशर्त वजेटबाट खर्च गरेको रकम संघिय संचित कोष फिर्ता पठाउनुपर्ने देखिएको, रु.,

असुल गर्नुपर्ने	३१,८९,६२५

६२ **सामाजिक सुरक्षा**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा प्रत्येक आर्थिक वर्षको कार्तिक मसान्त भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलन गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्वन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका थप व्यहोराहरू निम्नानुसार छन् :

६२.१ **दोहोरो भुक्तानीः** यस पालिकाको नमूना छनौटको आधारमा वडा नं. ७ को सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण परीक्षण गर्दा पहिलो त्रैमासिकको reverse feed मा निम्नानुसारको लाभग्राहीहरूको नाम, Personal Id र खाता दोहोरो रहेको र दुवै खातामा भत्ता रकम दाखिला भएको पाइयो । पालिकाले यसरी दोहोरो भुक्तानी हुने गरी प्रविष्टि भएको लाभग्राहीहरूको विवरणको लगत कट्टा गरी बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गरी संघीय संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

सि नं	वडा नं	व्यक्तिगत परिचयपत्र नं	लाभग्राही को नाम	जन्म मिति	नागरिकता नं	खाता नं	भुक्तानी	बढी भुक्तानी
१	४	२००८१२१०४३४३५	babu lal mallah	३०/१२/२००८	२०२७३	४११०३००४५०३१३०००००००	२४०००	२४०००
	४	२००८१२३१३३०२८	Babulal Mallah	३०/१२/२००८	२०२७३	४११०३००४५०३१३०००००००	२४०००	
२	४	२०१०१२३४३९९१८	Jagarani Kewat	३०/१२/२०१०	१२७७६	४११०३००६१५२०४०००००००	१६०००	१६०००
	४	२०१०१२३४३७२५३	jagrani kewat	३०/१२/२०१०	१२७७६	४११०३००६१५२०४०००००००	१६०००	
३	४	२०११०३१०११११२	Ina Kohar	३०/०३/२०११	२००५७	४११०३००६१३६७६०००००००	१६०००	१०६४०

	४	२०११११२१००६३४५	Ina Kohar	३०/१२/२०११	२००५७	४११०३००६१३६७६०००००००	१०६४०	
४	४	२०७७०४१२१४७१५	Amrita Kumari Harijan	१२/०४/२०७७		४११०३००६०१७४१०००००००	२१२८	३१९२
	४	२०७७०४१२१२८८३	amrita kumari harijan	१२/०४/२०७७		४११०३००६०१७४१०००००००	३१९२	
जम्मा								**५३८३२**

असुल गर्नुपर्ने	५३,८३२

६२.२ **लगत कट्टाः** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधी, २०७५ को परिच्छेद ३ दफा १२ मा लाभग्राहीको मृत्यु भएमा लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । मृत्यु भई लगत कट्टा भएका लाभग्राहीलाई लगत कट्टा पछिको अवधिको रकम निकासा दिन मिल्दैन । यस पालिकाको लगत कट्टा र निकासाको विवरण भिडान गर्दा देहायका लाभग्राहीलाई लगत कट्टा पछिको अवधिमा समेत बैंक मार्फत निकासा भएको देखियो । बैंकद्वारा उक्त लाभग्राहीहरूको निकासा भएको भत्ता रकम एकमुष्ठ रुपमा फिर्ता गरिएको कार्यालयको भनाई रहेको भएता देहाय बमोजिमका लाभग्राहीहरूको लगत कट्टा पछिको अवधिको भत्ता रकम फिर्ता भएको यकिन हुन नसकिएकोले सो प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल हुनुपर्ने रु.

क्र.सं.	**वडा नं.**	**दर्ता प्रकार**	**लक्षित समूह**	**नाम**	**लगत कट्टा लागु मिति**	**मृत्यु भएको मिति**	**भुक्तानी**
१	४	नयाँ	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	सुरसती लोनिया	२०८०-०३-३०	२०७८.०८.२९	३६०००
जम्मा							**३६०००**

✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८१।०१।१२ को निर्णयबाट रु. २४,०००।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	३६,०००

६३ **संस्थागत क्षमता विकास**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ५७ मा कार्यालयले लेखा राख्दा सो लेखा प्रमाणित गर्ने विल, भरपाई तथा अन्य कागजात सिलसिलाबद्ध रुपमा राखु पर्ने तथा पेश हुन आएका विल, भरपाई तथा अन्य कागजातलाई खर्च स्वीकृत गर्ने अधिकारीले भुक्तानी गर्नु अघि प्रमाणित गर्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आधारभुत तहको प्रशनपत्र तथा प्रमाणपत्र छपाई जनाई फास्ट प्रिन्टर्स एण्ड डिजाईनिङ्ग प्वाईन्टको विलको आधारमा

गो.भौ.२७३।०८०।३।७ बाट रु.९४४७०।—खर्च लेखेको छ । पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूको अन्तिम परीक्षा २०७९ चैत्रमा सम्पन्न भइसकेको अवस्थामा पुनः२०८०।२।३ मा प्रश्नपत्र खरीद गरी २०८०।२।२८ मा जिन्सी दाखिला गरेको र वितरण गरेको जनाएकोले खर्च रकम वास्तविक मान्न नसकिएको, रु.

अनियमित भएको	९४,४७०

६४ विद्यार्थि मूल्याढ्कन तथा ग्रेड निर्धारण

विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को मार्गनिर्देशन बमोजिम विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा लेटर ग्रेडिङको प्रक्रिया निर्धारण गरी विद्यालय तहको मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरणमा सान्दर्भिकता, पारदर्शिता, वस्तुनिष्ठता र विश्वसनियता कायम गर्न वाञ्छनीय भएकाले शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १९२ को (ङ) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले लेटर ग्रेडिङ निर्देशिका, २०७८ तयार गरी लागु गरेकोमा विद्यालय शिक्षाको उपलव्धीलई विभिन्न ८ प्रकारमा स्तरीकृत गरेकोमा छ । सो निर्देशिका अनुसार ३५ प्रतिशत भन्दा कम उपलव्धी हाँसिल गरेको विद्यार्थिलाई स्तरीकरण गर्न नमिल्ने उल्लेख छ । पालिकासँग शैक्षिक सत्र २०७९ को कक्षा ८ को परीक्षाको प्रतिफल माग गरी परीक्षण गर्दा देहाय अनुसार 1074 विद्यार्थि मध्ये देहायका विद्यार्थिहरूलाई मात्र ग्रेड बृद्धि गरेको र अन्य विद्यार्थिहरुलाई ग्रेड बृद्धि नगरि सोहि कक्षामा राखेको देखियो । यसरी हेर्दा कक्षा ८ को औषतमा 2.५% विद्यार्थीको परीक्षाको प्रतिफल निराशाजनक रहेको देखियो भने अन्य कक्षाको समेत उल्लेख्य नतिजा देखिएन । पालिकाले मातहतका विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमको साथै पठनपाठनमा विषेश पहल गर्नुपर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

क्र.स	बिषय	सहभागी	A+	A	B+	B	C+	C	D	NG	NG %
1	नेपाली	1074	18	56	145	260	501	62	0	32	2.97
2	अङ्ग्रेजी	1074	64	178	172	263	334	35	0	28	2.60
3	गणित	1074	67	73	86	113	166	425	110	34	3.16
4	सामाजिक अध्ययन	1074	45	97	159	214	493	33	0	34	3.16
5	बिज्ञान तथा वाताबरण	1074	47	73	129	223	483	84	0	35	3.26
6	स्स्थ्य तथा शारिरिक	1074	180	222	223	304	117	4	0	24	2.23
7	पेसा ब्याबसाय र प्रबिधी	1074	109	193	302	350	74	19	0	27	2.51
8	नैतिक शिक्षा	1074	143	245	288	335	40	2	0	21	1.95
9	कम्प्युटर	1074	43	77	170	385	104	1	0	27	2.51
10	लेखाशास्त्र	1074	52	84	83	31	17	0	0	0	0
जम्मा		**1074**	**768**	**1298**	**1757**	**2478**	**2329**	**665**	**110**	**262**	**2.5**

सैद्धान्तिक बेरुजु

६५ तलवी भरपाई

शिक्षा मन्त्रालयबाट स्विकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७८।७९ अनुसार स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको तलव निकासा दिनुपर्ने र सोको सदुपयोग सम्वन्दमा पालिकाले अनुगमन गर्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गत रहेका विद्यालयहरुमा शिक्षकहरुको चौमासिक तलव निकासा दिने गरेकोमा विद्यालयहरुले अगाडिको चौमासिक तलव निकासाको वितरण भरपाई सहितको कर्मचारी संचयकोष, लगानी कोष तथा कर कट्टाको विवरण समेत पालिकामा पेश गर्नुपर्नेमा अधिकांश विद्यालयहरुले पेश गर्ने गरेको पाईएन । जसले गर्दा सरुवा, नयाँ नियुक्ती तथा राजिनामा भई जाने शिक्षकहरुले के कति सुविधा उपभोग गरे सोको समेत यकिन गर्ने अवस्था देखिएन । अतः सो तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६६ स्यानिटरी प्याड

६६.१ स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु १९७८ जना रहेका छन। पालिकाले सो विद्यार्थि संक्यालाई मनन गरी प्याडको खरिद गरी लाभग्राहिलाई वितरण गर्नुपर्ने देखिन्छ। तर पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा यस बर्ष रु.१८७३०००।—वजेट विनियोजन भएकोमा खरीद गरेको देखिएन। यसरी खरीद गरी वितरण नगर्दा सरकारको उदेश्य परीपूर्तिमा असर गर्ने देखिन्छ, अतः आवश्यक गुणस्तर र संख्यामा खरिद गरी वितरण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६६.२ पालिकाले गो.भौ.३३३।०८०।३।२४ बाट १८०० सेनिटरी प्याड खरीद गरेर जिन्सि खातामा आम्दानी बाँधेको छ । तर सो सेनिटरी प्याड सम्वन्धित आर्थिक बर्षमा नै लाभग्राहि विद्यार्थिहरुले उपभोग गर्नुपर्नेमा बर्षान्तमा खरीद गरी मौज्दातमा राखि बाँकि देखिन्छ । यसरी आर्थिक बर्षको अन्तिममा आएर खरीदको १८०० प्याडको हुने रु.६३०००।—को सम्वन्धित लाभग्राहिलाई वितरण गरी सोको भरपाई पेश हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६७ शिक्षण सहयोग

६७.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७८।७९ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.४० मा शिक्षण सिकाई अनुदान व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ तथा दरवन्दि मिलानको प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयको माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) का लागि कुनै पनि दरवन्दि तथा राहत अनुदान नभएका (शुन्य दरवन्दि भएका) गणित, अंग्रेजी र विज्ञान विषय शिक्षक ब्यवस्थापनको लागि अनुदान दिन सकिने उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष शुन्य दरवन्दि भएका माध्यमिक विद्यालयलाई अनुदान भनि विभिन्न ६ विद्यालयलाई २ जना शिक्षकको दरले, २ वटालाई १ जना र आधारभूततर्फ विभिन्न ३ विद्यालयलाई

१ जनाको दरले गरी कूल १३ जना शिक्षकको रकम निकासा दिएको छ । पालिकाले शिक्षक दरवन्दि अनुपात नहेरी निकासा दिएको भएतापनि अन्य विद्यालयहरूमा शुन्य दरवन्दि रहेकोमा श्री गैरगट्टी रामदुलारी मा.बि मा २ जना दरवन्दि शिक्षक रहेकोले शुन्य दरवन्दि भएको पाईएन । निर्देशिकाले तोकेको मापदण्ड पुरा गरी निकासा दिनुपर्दछ ।

सि.नं	विद्यालयको नाम	दरवन्दि	पालिका दरवन्दि	शिक्षण सिकाई	विद्यार्थि संख्या
माध्यमिक विद्यालय					
१	श्री सुण्डी मा.बि, बनकसिया मायादेवी-४	० जना	१ जना	१ जना	११७ जना
२	श्री सेमरी मा.बि. मायादेवी-४	१ जना	० जना	२ जना	१४० जना
३	श्री लुक्ठहवा मा.बि	० जना	० जना	१ जना	११५ जना
४	श्री गुरुवानिमाई मा.बि मायादेवी-५	० जना	० जना	२ जना	८९ जना
५	श्री गैरगट्टी रामदुलारी मा.बि	२ जना	० जना	१ जना	११० जना
६	श्री सिद्धार्थ बालनिकेतन मा.बि	० जना	० जना	१ जना	५० जना
७	श्री ढिलरवा मा.बि	० जना	० जना	१ जना	७५ जना
८	श्री तिनाऊ मा.बि	० जना	० जना	१ जना	० जना
आधारभूत					
९	श्री जनजागृति मा.बि, मायादेवी-१	०	० जना	१ जना	१८५ जना
१०	श्री तिलौरी आ.बि मायादेवी-२	०	२ जना	१ जना	८३ जना
११	श्री सिद्धार्थ बालनिकेतन मा.बि	१	२ जना	१ जना	९९ जना

सैद्धान्तिक बेरुजु

६७.२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को २.७.१३.४० मा शिक्षण सिकाई अनुदान व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ तथा दरवन्दि मिलानको प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह (कक्षा ६-८) तथा माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) का लागि कुनै पनि दरवन्दि तथा राहत अनुदान नभएका (शुन्य दरवन्दि भएका) गणित, अंग्रेजी र विज्ञान विषय शिक्षक व्यवस्थापनको लागि अनुदान दिन सकिने उल्लेख छ । पालिकाले २ जना दरवन्दी रहेको गैरगट्टी रामदुलारी मा.बि (मा.वि.तर्फ) २ जना दरवन्दि रहेको अवास्थामा पुनः १ जना शिक्षकको तलव निकासा हुने रु.४५५८८०।— निकासा दिएको छ । यसरी विद्यालयमा स्थायी दरवन्दि रहेकोमा पुनः थप शिक्षकको हुने अनुदान रकम स्विकृति वेगर निकासा दिएको पाईएकोले बढी निकासा रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	४,५५,८८०

६८ **अतिरीक्त भत्ता**

अर्थमन्त्रालयको कार्यसंचालन निर्देशिका, २०७७ अनुसार नेपाल सरकारलाई व्ययभार पर्ने बिषयमा निर्णय गर्दा अर्थ मन्त्रालयको स्विकृती लिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पौष महिनाको स्वास्थ्यतर्फको कर्मचारीको तलव खर्च लेख्दा गो.भौ.५६।०७९।८।१६ बाट स्थानिय भत्ता महलमा राखि विभिन्न ३० जना कर्मचारीहरूलाई भुक्तानी दिएको पाईयो । यसरी नेपाल सरकारको व्ययभार पर्नेगरी खर्च लेख्दा स्विकृती नलिएको रकम रु.४४९०९२।—शसर्त वजेटबाट खर्च लेखेको छ । यसरी शसर्त वजेटबाट खर्च लेख्न नपाउने रकम सुविधा दिई खर्च लेखेकोले कार्यालयले नै यकिन गरी सम्वन्धितबाट असूल गरी संघिय संचित कोष दाखिला हुनु पर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	४,४९,०९२

६९ **राष्ट्रिय शिक्षा नीतिको पालना**

६९.१ राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ मा विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तरयुक्त बनाउन स्थानीय तहबाटै नियमित अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षण गरी सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरको मापन गरी अनुगमन मुल्याश्ङ्कन प्रतिवेन सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर मापन सम्वन्धि मापदण्ड तयार गरी अनुमगन मुल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरेको छैन । यस सम्बन्धी निम्नारनुसार व्यहोरा रहेका छन् ।

¬ सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरको मापन मापदण्ड नबनाएको ।

¬ मापदण्ड बमोजिम अनुगमन नगरेको ।

¬ अनुगमन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार नगरेको ।

¬ प्रतिवेदन सार्वजनिक नगरेको ।

तसर्थ गाउँपालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर पापन मापदण्ड तयार गरी अनुमगन मुल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६९.२ गाउँपालिकाले बिद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम स्वीकृत गरी तयार गर्नुपर्ने, स्वीकृत कार्यक्रम र सम्झौता अनुसार अनुदान उपलब्ध गराउनु पर्ने र अनुदान निकासा अनुरुप नै पूर्वाधार निर्माण भए नभएको एकिन गर्नुपर्नेमा बिद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम स्वीकृत गरेको छैन । कार्यक्रम स्वीकृत गरी सम्झौता गराई अनुदान उपलब्ध गराउने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६९.३ राष्ट्रीय शिक्षा नीति, २०७६ मा संघीय सरकारले तर्जुमा गरेको मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा निजी लगानीका विद्यालयहरुको स्थानीय सरकारबाट प्रभावकारी नियमन गरी पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक, शिक्षकको सेवा शर्त तथा सुविधा, शुल्कको सीमाको पालना, आर्थिक कारोबारमा पारदर्शिता र भौतिक पूर्वाधारहरुको स्थिति समेत एकिन गर्न निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन । यस सम्बन्धी थप व्यहोरा निम्नाानुसार रहेका छन्

¬ निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरेको छैन ।

¬ मापदण्ड बमोजिम अनुगमन गरेको छैन ।

¬ निजी विद्यालय शुल्क निर्धारण तोकिए बमोजिम गरेको छैन ।

¬ शुल्क निर्धारण र त्यसको कार्यान्वयनको अनुगमन गरेको छैन ।

¬ अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन आदि ।

अतः पालिकाले विद्यालय व्यस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी निजी विद्यालयहरूको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७० बैठक भत्ता

कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा ७.१.१ मा बैठक भत्ताको मापदण्ड अन्तर्गत बैठकको विषयवस्तु र सोको गम्भिरताको एकिन हुनुपर्ने, बैठक कार्यालय समय अघि वा पछि सम्पन्न भएको हुनु पर्ने, एउटै निकाय र अन्तर्गतका पदाधिकारी/कर्मचारी मात्र बस्ने बैठकमा भत्ता प्रदान नगर्ने र बैठकमा आमन्त्रित सदस्यका रूपमा थप व्यक्तिहरू राख्न नपाइने तर विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेको अवस्थामा बढीमा ३ जनासम्म मात्र आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा कार्यालयले निम्न भौचरबाट पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई बैठक भत्ता भुक्तानी गर्दा निर्देशिकाले तोकेको भन्दा बढी आमन्त्रित राखी भुक्तानी गरेको पाइयो। यस्तो खर्चमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

गो.भौ.नं./मिति	**विवरण**	**भुक्तानी पाउने संख्या**	**बैठक संख्या**	**रकम**
१०८२।२०७९।१२।२६	वडास्तरिय भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान सहजिकरण समितिको बैठक			१६९०००
१४०१।२०८०।३।१	न्यायिक समितिको बैठक	३	५	४३५००
१४३९।२०८०।३।६	विपन्न नागरिकहरूलाई उपचारको लागि सम्बन्धित अस्पतालमा सिफारिस गर्न आर्थिक सहायता समितिको बैठक	४	२३	१२८०००
१५५४।२०८०।०३।२२	बोलपत्र मूल्याङ्कन बैठक	११		४१०००

१५७९।२०८०।०३।२२	१५ बेड हस्पिटलको ठेक्का बोलपत्र मूल्याङ्कन बैठक	८		७२०००
जम्मा				**४५३५००**

	सैद्धान्तिक बेरुजु

७१ **अनुगमन भत्ता**

लुम्बिनी प्रदेश, स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ मा नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ । ऐनमा अनुगमन भत्ता सम्बन्धमा कुनै व्यवस्था नरहेको र दफा १४ मा यस ऐनले निर्धारण गरेको सुविधा बाहेक अन्य सुविधा नपाउने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले निम्नानुसारको भौचर नं. र मितिमा योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन वापत खर्च लेखेको रकम रु. १०१७२००।— ऐनको उक्त प्रावधान विपरित भएकोले अनियमित देखिएको रु.

	अनियमित भएको	१०,१७,२००

७२ **अध्ययन अवलोकन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले जनप्रतिनिधि र कर्मचारी अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम अन्तर्गत निम्नानुसारको मितिमा अवलोकन भ्रमण खर्च वापत रु. १४,८१९५३।- भुक्तानी गरेको छ । सो रकम पालिकाको आन्तरिक आय (१९९५८०२५।-) को ९ प्रतिशत हुने भएकोले कार्यक्रम मितव्ययी देखिएन । यसरी एक पटकमा ५१ जना पदाधिकारी र कर्मचारीको ७ दिनको अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमले कार्यालयमा सो अनुपातका कर्मचारीहरूको अनुपस्थितिमा कार्यालयको दैनिक काम कारवाहीमा बाधा नपुगेको भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्न सकिएन ।

भौचर नं/ मिति	**विवरण**	**भुक्तानीरकम**
१२५३।२०८०।२।५	वडा नं ६ का पदाधिकारी, कर्मचारी तथा महिला स्वास्थ्यस्वयंसेविकाको अध्ययन अवलोकन भ्रमण (२० जना / ५ दिन)	३१४५७५
१२६२।२०८०।२।५	वडा नं २ का पदाधिकारी, कर्मचारी तथा महिला स्वास्थ्यस्वयंसेविकाको अध्ययन अवलोकन भ्रमण (५१ जना / ५ दिन)	३८१,४३४
१२६५।२०८०।२।७	गाउँपालिका अन्तर्गतका पदाधिकारी तथा कर्मचारीको अवलोकन भ्रमण (३५जना / ३ दिन)	२३१,३३२
५७।२०८०।६।५	वडा नं ३ काजनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई अधुययन अवलोकन भ्रमण	३००,०००
६६२।२०८०।९।१९	जनप्रतिनिधितथा कर्मचारीहरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमण	५४०,०००

जम्मा	१,७६७,३४१

तसर्थ यस्तो खर्चमा मितव्ययीता कायमा गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७३ **पारिश्रमिक कर**

✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. ३८,११३।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७४ **शुभकामना सन्देश तथा क्यालेण्डर छपाई सहायता**

सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ को प्रकरण ६(२) मा सरकारी खर्चमा शुभकामना कार्ड छपाई गर्न तथा शुभकामना सन्देश प्रकाशन वा प्रसारण गर्न नपाइने तथा सूचना तथा प्रसारण विभाग बाहेक अन्य सरकारी निकायले क्यालेण्डर र डायरी छपाई गर्न नपाउने व्यवस्था रहेको छ । नमुना छनौटको आधारमा परीक्षण गर्दा कार्यालयले देहाय बमोजिमका संघ संस्थाहरूलाई शुभकामना सन्देश, सन्देशमुलक सूचना तथा क्यालेण्डर छपाई वापतको रकम भुक्तानी गरेको छ । यसका केही उदाहरणहरू निम्नानुसार छन् ।

गो.भौ.नं.।मिति	**व्यहोरा**	**रकम**
१०२२।२०७९।१२।१४	राष्ट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी	५०००
१०४०।२०७९।१२।१९	भनभने गुल्मी सम्पर्क समाज	१००००
१०३८।२०७९।१२।१९	ठुलाखर्क सेवा समाज	१००००
१०३५।२०७९।१२।१९	रुपन्देही जिल्ला अदालत बार एशोसियसन	५०००
१०७४।२०७९।१२।२४	शहिद स्मृति पुस्तकालय	१५०००
११४०।२०८०।१।७	मेचीकाली मिडिया	३०००
११८६।२०८०।१।१९	रातो लालटिन	१००००
१२३६।२०८०।१।१९	नमस्ते लुम्बिनी मिडिया	३०००
१२४५।२०८०।२।४	जन गर्जन मिडिया	१९८००
१२४७।२०८०।२।४	समता टेलिभिजन नेटवर्क	३०००
१२७५।२०८०।२।७	सिद्धार्थ सामुदायिक सेवा केन्द्र	५०००
१२८७।२०८०।२।९	बुद्धभुमि पोष्ट प्रकाशन	१२०००

१३२३।२०८०।२।८	लुम्बिनी विकास मंच	२५००
१६४४।२०८०।३।२४	लेखा समूह रुपन्देही	१००००
१६४८।२०८०।३।२४	वृद्धाश्रम सहयोग समिति	५०००

सैद्धान्तिक बेरुजु

७५ **स्प्रे टंकि खरीद**

✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. ४५,३२७।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७६ **भ्याक्सिनेटर भत्तामा करकट्टी**

✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. ३५,७२१।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७७ **भुक्तानीमा कर कट्टी**

✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ र २०८१।०१।०९ को निर्णयबाट रु. १७,६५०।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७८ **अन्य कार्यालय खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १८ मा बजेट निकासा सम्बन्धि व्यवस्था रहेको छ । सोही ऐनको दफा १८(४) मा एक मन्त्रालय वा निकाय मातहतको कार्यालय मार्फत कार्यक्रम संचालन गरी खर्च गर्न आवश्यक भएमा विनियोजन भएको निकायको सचिवले सम्बन्धित मन्त्रालय वा निकायको सचिवलाइ खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।उक्त व्यवस्थाको पालना बेगर यो वर्ष छुट्टै अस्तित्व र वजेट व्यवस्था भएको निम्नानुसारको कार्यालयको संचालन खर्च वापत रु. १८२,१७७।- भुक्तानी गरी अन्य कार्यालयको खर्च यस कार्यालयले व्यहोरेको छ । यस्तो खर्चको कारण कार्यालयको बजेट प्रणालीमा असर पर्ने देखिन्छ । यस्तो खर्च नियमित देखिदैन ।

गो.भौ.नं/मिति	**विवरण**	**भुक्तानी**
१०३०।२०७९।१२।१५	बेथरी प्रहरी चौकीको सवारी साधन मर्मत	५२,१७७
११३७।२०८०।१।५	इलाका प्रहरी कार्यालय मझगावाको सवारी साधन मर्मत	३०,०००

१३०९।२०८०।२।७	इलाका प्रहरी कार्यालय लुम्बिनी र सुर्यपुराको कार्यालय सामाग्री खरिद	१००,०००
जम्मा		**१८२,१७७**

अनियमित भएको	१,८२,१७७

७९ **शीर्षक फरक पारी खर्च**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तदायि ऐन २०७६ को दफा १८ मा स्वीकृत बजेट बमोजिम खर्च गर्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ (दोस्रो परिमार्जन) अनुसार कार्यालयले सम्बन्धित खर्च शीर्षकमा मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। कार्यालयले निम्नानुसारको खर्च गरेकोमा जुन शिर्षकवाट खर्च लेख्नुपर्ने हो सो नगरी फरक शिर्षकवाट खर्च लेखि भुक्तानी गरेको देखिन्छ । कार्यालयले कार्यपालिकाको निर्णयबाट एकमुष्ट रकमान्तर गरेको जनाएता पनि शीर्षकगत रकमान्तर गरेको देखिएन । यसरी नियम विपरीत खर्च लेखी भुक्तानी गरेकोले अनियमित भएको रु.

गो.भौ.नं./मिति	**खर्चको विवरण**	**हुनुपर्ने खर्च शिर्षक**	**भएको खर्च शिर्षक**	**भुक्तानी रकम**
१०७१।२०७९।१२।२४	वडा नं ३ को कार्यालय सहयोगीको पारिश्रमिक भुक्तानी	अन्य सेवा शुल्क (२२४१९)	विपद् तथा विविध लक्षित क्यान्सर पीडित (२७११२)	६६०००
१३४३।२०८०।२।२३	सवारी साधन मर्मत	सवारी साधन मर्मत खर्च (२२२१३)	विपद् तथा विविध लक्षित क्यान्सर पीडित (२७११२)	९९००
१३९६।२०८०।३।१	सवारी साधन मर्मत	सवारी साधन मर्मत खर्च (२२२१३)	चाडपर्व तथा विभिन्न उत्सव (२२५२९)	५४७५
१६६७।२०८०।३।२४	पालिका करार तर्फको कर्मचारीहरूको जेठ महिनाको तलव पोशाक	करार सेवा शुल्क (२२४१३)	पारिश्रमिक कर्मचारी (२११११)	७४२६३६
जम्मा				**८२४०११**

अनियमित भएको	८,२४,०११

८० **गहुँवाली पकेट विकास**

८०.१ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को परिच्छेद—४ को ४.१.४ मा पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समुह वा उपभोक्ता समितिहरुबाट प्राप्त निवेदनहरु मध्येबाट अनूसूचि ९ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरेका मध्येबाट प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि तराईमा खाद्यान्न वालीको लागि न्यूनतम २० हेक्टर, आलु तरकारी वालीको लागि २० र फलफूलको लागि १० हेक्टर हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालीकालाई यसबर्ष गहुँवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको लागि रु.१२०००००।—रकम विनियोजन भएकोमा सो सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छन् ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८०.२ पालिकाले गहुँवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको लागि २०७९।५।२३ मा प्रस्ताव मागको सूचना आव्हान गरेकोमा १ वटा मात्र प्रस्ताव पेश हुन आएकोले पुनः सूचना आव्हान गरी सोको आधारमा छनौट गरेको जनाएकोमा अन्तिम पटक सूचना कहिले जारी भयो नखुलेकोमा दोस्रो पटकमा तिन फर्मको प्रस्ताव पेश भएको जनाएको छ । पालिकाले गहुँको लागि परेको तिन प्रस्ताव मध्ये प्राविधीक समितिले सिफारीस गरेकोले वडा नं-३ को तिलेश्वर कृषि सहकारी समुहलाई कार्यक्रम दिने २०७९।७।१७ मा निर्णय गरेको पाईयो । पालिकाले सोहि अनुसार रु.२३०३६००।—को प्रस्ताव मध्ये रु.१२०००००।—पालिकाको र बाकि रकम कृषक समुहको योगदान रहनेगरी २०७९।८।२० मा सम्झौता गरेको तथा गो.भौ. २४५।०८०।२।३२ बाट रु.११८२५१५।—भुक्तानी समेत दिएको पाईयो । पालिकाले पर्याप्त समय दिई पुनः प्रस्ताव माग नगरेको कारण प्रस्ताव पर्याप्त नपरेको तथा कृषकहरु सो सेवाबाट वञ्चित हुनु परेको अवस्था हुनसक्ने देखियो । अतः समयमा र पर्याप्त समय दिई सूचना प्रकासन गरी प्राप्त प्रस्तावबाट छनौट गरी कार्यक्रम संचालन हुनुपर्दछ ।

क) समुहले सम्झौता वमोजिमको कार्य सम्पन्न जनाई पेश गरेको कागजातमा देहाय अनुसारको सामाग्रीहरू खरीद गरेको जनाई विल भरपाई पेश गरेको छ । तर सो समुहले प्रस्तावनामा तथा वितरण कार्य गर्दा समेत सो खरीद सामाग्री क-कसलाई यस बर्ष वितरण गर्ने र क-कसलाई आगामी बर्षको निरन्तरता बजेटबाट दिने हो सो सम्वन्धमा निर्णय गर्ने गरेको छेन । पालिकाले अनुदान रकमको सहि सदुपयोग र समुह भित्रको पारदर्शिता सम्वन्धमा समेत अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	सामान	संख्या	खरीद मिति	खरीद फर्म	खर्च रकम
१	स्यालो ट्युवेल	१ वटा	२०८०।२।१५	चौधरी वोरीङ्ग	३४३०००
२	विभिन्न सामान	विभिन्न	२०८०।२।१४	श्री गणेश ट्रेडिङ्ग	३७०६१७
३	गेसोलिन ईन्जिन सेट	३० वटा	२०८०।२।७	मनमिट श्री ट्रेडिङ्	५६५५००
४	पाईप	८०० के.जी.	२०८०।२।१४		२१६००२
५	गहुको विऊ	३६.२ क्यु.	विभिन्न		३००८००
जम्मा					**१७९५९१९**

ख) समुहले तोकिएको समयमा कार्य गरी जुन प्रयोजनको लागि वजेटको विनियोजन भएको हो सोमा सदुपयोग गर्नुपर्नेमा अधिकांशउल्लेखित उपकरण तथा अन्य सामानहरू गहुँको सिजन समाप्त भएपश्चात मात्रै खरीद गरेको छ । पालिकाले जुन पकेट विकास कार्यक्रमको लागि वजेटको विनियोजन भएको हो सोहि प्रयोजनमा प्रयोगमा आउने वातावरणको सृजना गरी रकमको सदुपयोगको समेत सुनिश्चित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८०.३ गहुँवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको निर्देशिका अनुसार उल्लेखित २० हेक्टर जमिनको मापदण्ड पुगेको कृषक समुहलाई मात्रै छनौट गर्नुपर्नेमा पालिकाले प्रकटेश्वर महादेव कृषि समुहले पेश गरेको निर्देशिकाले तोकेको मापदण्डको बराबर क्षेत्रफल नरहेको तथा खेतिको लागि कृषक अनुसारको कित्ता नम्वर समेत नखुलेको जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा पेश गरेको आधारमा छनौट गरेको पाईयो । प्राप्त जग्गाधनिपूर्जामा अधिकांश कृषकहरूको नाम नामेसी मेल खाएको अवस्था छैन भने जग्गा भाडामा लिएको सम्वन्धमा समेत सम्झौता पेश गरेको छैन जसले गर्दा जग्गा खेतियोग्य रहे नहरेको यकिन हुन सकेन । यसरी मापदण्ड पुरा नगरेको अवस्थामा समेत पालिकाले निज समुहसँग सम्झौता गरी रु.२२७०८१७।— को कार्य भएको जनाई पालिकाले गोःभौ.२४५।०८०।२।३२ बाट रु.११८२५१५।—भुक्तानी दिएको छ । यसरी मापदण्ड पुरा नगरेको अवस्थामा समेत अनुदान दिएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	११,८२,५१५

८१ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा—टुक्रा पारी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने व्यवस्था रहेको छ भने सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८४(१) मा रु.२० लाख रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको निर्माण वा अन्य सेवा सिलबन्दी दरभाउपत्र आव्हान गरी खरिद गर्न सकिने, नियम ८५(१) मा रु.१० लाख रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ भने नियम ८५(१ख) मा एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी सीमाभन्दा बढी रकमको वा एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट एकपटकभन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नपाउने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले रु.२२९४३१२।-मूल्य बराबरको विभिन्न मालसामान खरिद गर्दा ऐन नियमको व्यवस्था पालना नगरी प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी सोझै खरिद गरेको देखिएको छ । नमुना परीक्षण गर्दा सोझै खरिद गरेको केही उदाहरण निम्न छन्

भौचर नं/ मिति	**विवरण**	**फर्मकोनाम**	**भुक्तानीरकम**
८९।२०७९।६।९	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	सिद्धार्थ गौतमप्रिन्टिङ्ग प्रेस	३५९५०९
९१।२०७९।६।९	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	सूर्यप्रिन्टिङ्ग कन्सर्न एण्ड स्टेशनरी उद्योग	९३०००
९४।२०७९।६।९	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	शर्मा स्टेशनरीएण्ड सप्लायर्स	९९५५३

८३८।२०७९।१०।१५	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	शर्मास्टेशनरी एण्ड सप्लायर्स	१४२९९७
८४१।२०७९।१०।१७	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	प्रकाश अफसेटप्रेस	११५९५०
८४१।२०७९।१०।१७	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	स्वस्तिक अफसेटप्रेस एण्ड स्टेशनरी	१८८४३५
१०५४।२०७९।१२।२१	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	प्रिज्मट्रेड एण्ड सप्लायर्स	८९,८९१
१०५५।२०७९।१२।२१	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	प्रकाशअफसेट प्रेस	८८,१४०
१०६७।२०७९।१२।२३	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	न्यूलुम्बिनी किचन एण्ड सप्लायर्स	५२,७७९
१०६८।२०७९।१२।२३	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	न्यूलुम्बिनी किचन एण्ड सप्लायर्स	४५,९३४
११२२।२०७९।१२।३०	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	जि एसव्याग मेटेरियल	१४६,६७४
११३१।२०७९।१२।३	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	रोयलयुनिफर्म	९०,४००
११८९।२०८०।१।१९	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	शिवान्सजनरल स्टोर्स	९०,४०५
११९७।२०८०।१।२०	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	शिशिरइन्टरप्राइजेज एण्ड सप्लायर्स	७३,२८०
१४४०।२०८०।३।७	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	प्रकाशअफसेट प्रेस	९८,३१०
१४४२।२०८०।३।७	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	के बि स्टोर्स	८६,८३०
१४४५।२०८०।३।७	मसलन्द तथाकार्यालय सामाग्री खरिद	स्वस्तिक अफसेट प्रेस एण्ड स्टेश्नरी	४३२,२२५
जम्मा			**२,२९४,३१२**

तसर्थ यसरी टुक्रा पारी खरिद गर्नुको साटो सिलबन्दी दरभाउपत्र आव्हान गरी वा बोलपत्रको माध्यमद्वारा खरिद गरी खरिद कार्यमा प्रतिस्पर्धा एवं मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२ धानवाली पकेट विकास

८२.१ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को परिच्छेद–४ को ४.१.४ मा पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समुह वा उपभोक्ता समितिहरुबाट प्राप्त निवेदनहरु मध्येबाट अनूसूचि ९ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरेका मध्येबाट प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि तराईमा खाद्यान्न वालीको लागि न्यूनतम २० हेक्टर, आलु तरकारी वालीको लागि २० र फलफूलको लागि १० हेक्टर हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालीकालाई यसबर्ष धानवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको लागि रु.१२०००००।–रकम विनियोजन भएकोमा सो सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छन् ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२.२ पालिकाले धानवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको लागि २०७९।५।२३ मा प्रस्ताव मागको सूचना आव्हान गरेकोमा १ वटा मात्र प्रस्ताव पेश हुन आएकोले पुनः सूचना आव्हान गरी सोको आधारमा छनौट गरेको जनाएकोमा अन्तिम पटक सूचना कहिले जारी भयो र सो पश्चात कतिको प्रस्ताव परेको अ खुलेको छैन । पालिकाले धानको लागि एक मात्र प्रस्ताव परेको र प्राविधीक समितिले सिफारीस गरेकोले वडा नं-५ को प्रकटेश्वर महादेव कृषि समुहलाई कार्यक्रम दिने २०७९।७।१७ मा निर्णय गरेको पाईयो । पालिकाले सोहि अनुसार रु.२२९५४००।–को प्रस्ताव मध्ये रु.१२०००००।–पालिकाको र बाकि रकम कृषक समुहको योगदान रहनेगरी २०७९।१२।१० मा सम्झौता गरेको तथा गो.भौ. २४३।०८०।३।३१ बाट रु.१२०००००।–भुक्तानी समेत दिएको पाईयो । पालिकाले पर्याप्त समय दिई पुनः प्रस्ताव माग नगरेको कारण सूचना अभावको कारण कृषकहरु सो सेवाबाट वञ्चित हुनु परेको अवस्था हुनसक्ने देखियो, अतः समयमा र पर्याप्त समय दिई सूचना प्रकासन गरी प्राप्त प्रस्ताव मध्येबाट छनौट गरी कार्यक्रम संचालन हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२.३ धानवाली पकेट विकास कार्यक्रम संचालनको निर्देशिका अनुसार उल्लेखित २० हेक्टर जमिनको मापदण्ड पुगेको कृषक समुहलाई मात्रै छनौट गर्नुपर्नेमा पालिकाले प्रकटेश्वर महादेव कृषि समुहले पेश गरेको निर्देशिकाले तोकेको मापदण्डको बराबर क्षेत्रफल नरहेको तथा खेतिको लागि कृषक अनुसारको कित्ता नम्वर समेत नखुलेको जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा पेश गरेको आधारमा छनौट गरेको पाईयो । प्राप्त जग्गाधनिपूर्जामा अधिकांश कृषकहरूको नाम नामेसी मेल खाएको अवस्था छैन भने जग्गा भाडामा लिएको सम्वन्धमा समेत सम्झौता पेश गरेको छैन जसले गर्दा जग्गा खेतियोग्य रहे नहरेको यकिन हुन सकेन । यसरी मापदण्ड पुरा नगरेको अवस्थामा समेत पालिकाले निज समुहसँग सम्झौता गरी रु.२२९२६७८।–को कार्य भएको जनाई पालिकाले गोःभौ.२४३।०८०।३।३१ बाट रु.१२०००००।–भुक्तानी दिएको छ । यसरी मापदण्ड पुरा नगरेको अवस्थामा समेत अनुदान दिएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

	अनियमित भएको	१२,००,०००

८२.४ समुहले सम्झौता वमोजिमको कार्य सम्पन्न जनाई पेश गरेको कागजातमा देहाय अनुसारको सामाग्रीहरू खरीद गरेको जनाई विल भरपाई पेश गरेको छ । तर सो समुहले प्रस्तावनामा तथा वितरण कार्य गर्दा समेत सो खरीद सामाग्री क-कसलाई यस बर्ष वितरण गर्ने र क-कसलाई आगामी बर्षको निरन्तरता बजेटबाट दिने हो सो सम्वन्धमा निर्णय गर्ने गरेको छेन । पालिकाले अनुदान रकमको सहि सदुपयोग र समुह भित्रको पारदर्शिता सम्वन्धमा समेत अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	**खरीद फर्म**	**सामान**	**खर्च रकम**
१	सौगात ट्रेडर्स	पम्पसेट ५ एच.पी ६ थान	२७६०००
२	"	पम्पसेट ५ एच.पी ६ थान	५२४५००
३	"	जक्सन पाईप १०० फिट	
४	"	मोटर २ एच.पी. ११ थान	
५	"	मिनि टिलर १ थान	३०००००
६	गोल्डेन सप्लायर्स	त्रिपाल ३० थान	

	सैद्धान्तिक बेरुजु

८३ पकेट कार्यक्रम

८३.१ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को परिच्छेद—४ को ४.१.४ मा पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि तथा निरन्तरताको लागि नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समुह वा उपभोक्ता समितिहरुबाट प्राप्त निवेदनहरु मध्येबाट अनूसूचि ९ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरेका मध्येबाट प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालीकालाई यस बर्ष तरकारी बाली निरन्तरता कार्यक्रम संचालनको लागि रु.६०००००।—रकम विनियोजन भएकोमा रु.५९९८२०.-खर्च भएको छ, सो सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छन् ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

८३.२ पालिकाले प्राप्त कार्यक्रम अन्तर्गत गत बर्षको कार्य प्रगती तथा प्राप्त प्रस्ताव साथै रकमको सदुपयोगको स्थिति हेरेर मात्रै अनुदान निरन्तरताको सम्वन्धमा निर्णय गर्नुपर्ने देखिन्छ । पालिकाले सो सम्वन्धमा कुनै प्रकृया नगरी सुण्डि कृषक समुहसँग २०८०।३।२० मा कार्यसम्पन्न गर्नेगरी २०७९।९।१३ मा रु.११५००००।—(पालिका रु.६ लाख र कृषकको रु.५ लाख ७५ हजार) मा सम्झौता गरेको छ । कृषक समुहले कार्यसम्पन्न गरेको जनाई भुक्तानी मागको आधारमा गो.भौ.२०३।०८०।२।४ बाट रु.५९९८२०।—भुक्तानी दिएको छ । कृषकहरूले गत बर्ष कुन कुन कृषकलाइ के कति विऊ विजन, औषधी, उपकरण तथा औजारहरू वितरण गरेको हो तथा यसबर्ष के कति सामान कति कृषकको लागि हो सो कुरा प्रस्तावमा नखुलाएकोमा देअयअनुसारको सामान खरीद गरी वितरण भरपाई पेश गरेको छन । तर सो वितरणको सम्वन्धमा कृषक समुहले निर्णय गर्ने गरेको पाईएन जसले गर्दा गत बर्ष नै प्राप्त गरेकोले सामान

प्राप्त गरे वा नयाँ सदस्यहरूले प्राप्त गरे यकिन हुन सकिएन । पालिकाले अनुदान रकमको सहि सदुपयोग र समुह भित्रको पारदर्शिताको सम्वन्धमा समेत अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	खरीद फर्म	सामान	खर्च रकम
१	न्यू विकास एग्रो सेण्टर	विभीन्न तरकारीको विऊ	१०४१६०
२	सिद्धि मेशिनरी स्टोर्स	विभीन्न औजार उपकरणहरू	६४२०००
३	श्री श्याम पोलीमोटर्स	विभीन्न औजार उपकरणहरू	१७२८०२

सैद्धान्तिक बेरुजु

८४ **निजी सवारी साधन मर्मत**

सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, कार्यविधि र मितव्ययीता सम्वन्धि निर्देशिका, २०७५ को बुदा २० मा कार्यालयका नाममा दर्ता भएका सवारी साधन बाहेक अन्य कुनै प्रकारका सवारी साधनलाई मर्मत सम्भार खर्च दिन पाउने व्यवस्था रहेको छैन पालिका वाट निम्न निजी सवारी साधनलाई मर्मत वापत भुक्तानी भएको रकम अनियमित देखिएको रु.

सि नं	सवारी नं	भुक्तानी रकम
१	लु२७ प ४२४४	७१९०
२	लु ४८ प३२८६	२६५०
३	लु३० प ७७५१	११५८०
४	लु ६० प९९६७	३९९०
५	लु २२ प१४९९	८३३०
६	लु ४१ प१३५	७२७०
७	लु ५८ प४५६५	६८६५
८	लु ४० प१५३९	६७२०
९	लु ५६ प९४११	१०४६५
१०	लु १६ प ८८५७	९१७५
११	लु ८५ प ३३१	१४,५९०
१२	लु ७० प ९०२५	२३८८
१३	लु ५८ प९३०३	८८९९

१४	बा १३ च४०१५	१२५९९
१५	लु २२ प१४९९	५२००
१६	लु ७० प९०२५	८११५
जम्मा		**१२६०२६**

अनियमित भएको	१,२६,०२६

८५ वितरणमुखी कार्यक्रम

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४(२) ले योजना तर्जुमाको आधार तय गरेको छ । कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा सोही आधारलाई मध्यनजर गरी कार्यक्रम छनौट र कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो विपरित व्यक्ति तथा संस्थालाई फाईदा पुग्ने गरी सामग्री खरिद गरी वितरण गरेको छ । विपन्न तथा लक्षित बर्गलाई फाईदा पुग्ने, समूहमा आधारित कार्यक्रम तथा न्यून आय वर्गका लागि दिगो रोजगारी सिर्जना गर्न सक्ने कार्यक्रममा अनुदान प्रदान गर्दा समूहको सिफारीस व्यक्तिको खरिद गर्न सक्ने क्षमताको मूल्याँकन, वितरित सामानको दिगो उपयोग तथा दिगो आयआर्जनको उपयुक्त व्यवस्था मिलाएर मात्र अनुदान वितरण गरिनु पर्दछ ।

गो.भौ. नं/ मिति	बजेट उपशीर्षक	योजना/ कार्यक्रम	रकम
१०३७।२०७९।१२।१९	गा.पा.चालु	स्प्रे टंकी वितरण (वडा नं. १) कार्यक्रम	४००,०००
११८७।२०८०।१।१९	गा.पा.चालु	मच्छड झुल वितरण कार्यक्रम	९९२,१४०
१२५२।२०८०।२।५	गा.पा.चालु	सामाजिक सुरक्षा लाभग्राहीलाई झुल, च्यवनप्रास वितरण	३००,०००
१२५६।२०८०।२।५	गा.पा.चालु	युवाहरूलाई खेलकुद सामाग्री वितरण कार्यक्रम	१९९,८५७
१३३४।२०८०।२।२२	गा.पा.चालु	डस्टविन वितरण कार्यक्रम	३५०,०००
१४४७।२०८०।३।७	गा.पा.चालु	डेलिभरी पाइप वितरण	४८९६८६
६३२।२०७९।९।१४	गा.पा.चालु	स्प्रे टंकी वितरण गर्ने कार्यक्रम	३०००००
७५१।२०७९।१०।९	गा.पा.चालु	जेष्ठ नागरिकलाई ब्याङकेट वितरण	५४२४००
८८३।२०७९।११।१२	गा.पा.चालु	ब्याङकेट तथा च्यावनप्रास वितरण	७०००००

सैद्धान्तिक बेरुजु

८६ भरपाई पेश नभएको

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९, ५६ र ५७ तथा नेपाल सरकारको लेखा निर्देशिका, २०७३ बमोजिम प्रमाणित पुष्टायाईको तथा खर्चको बिल भरपाइको आधारमा लेखा राख्नु पर्ने व्यवस्था रहेको

छ। पालिकाले देहाय बमोजिमको गो.भौ.नं. र मितिमा वितरणको लागि खरिद गरिएका सामापग्रीहरू वितरण भएको भरपाइ पेश नभएकोले सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ. नं/ मिति	**योजना/ कार्यक्रम**	**सामाग्री**	**संख्या**	**दर**	**रकम**
११८७।२०८०।१।१९	मछड झुल वितरण कार्यक्रम	मछड झुल	९६	४९६.	४७६१६
११३९।२०८०।१।६	अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रम	Wheel chair deluxe	१	३१६४०	३१६४०
११३९।२०८०।१।६	अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रम	Wheel chair Normal	१५	१७५१५	२६२,७२५
११३९।२०८०।१।६	अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रम	Blind Stick	२०	१५८२	३१,६४०
११३९।२०८०।१।६	अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रम	Stick for Old Person	२०	१४१२.५	२८,२५०
जम्मा					**४०१,८७१**

प्रमाण पेश नगरेको	४,०१,८७१

८७ **लघुउद्यम कार्यक्रम**

८७.१ गरीवी निवारणको लागि लघु उद्यम कार्यक्रम (मेडपा) अन्तर्गत यस आर्थिक बर्षमा विभिन्न कार्यक्रमको लागि यस बर्ष रु.२७६०००००।-रकम विनियोजन र खर्च गरेको पाईयो । पालिकाले यस बर्ष विभिन्न प्राविधिक सिपमूलक तालीम संचालन गरी विभिन्न सहभागिलाई तालीम प्रदान गरि उपकरणहरु समेत वितरण गरेको छ । सो सम्वन्धमा देखिएको विवरण निम्नानुसार छन।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८७.२ ***✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. १०,५००।- सम्परीक्षण गरिएको ।)***

असुल गर्नुपर्ने	०

८८ **प्राविधिक बील र कार्य सम्पन्न**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बील वा अन्य कुनै बील बीजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको

आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरूबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बीलहरूमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बीलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाइएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा एकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बील बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८९ पेश्की बाँकी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले निम्न कर्मचारी तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फस्र्यौट नभई रु. ६१३०००।- बाँकी रहेको देखिन्छ । सो मध्ये निम्नानुसारको म्याद नाघेको पेश्की रु. ६१३०००।- फस्र्यौट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फस्र्यौट गर्नुपर्ने रु.

सि.नं.	पेश्की लिएकोमिति	गो. भौ. न.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्तीफर्म वा कम्पनीको नाम	चालुआ. व.	
					म्याद ननाघेको रकम	म्याद नाघेको
१	२०७९/०८/१४	४०८	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	जितेन्द्र सिह चाौधरी		१३६०००.
२	२०७९/१०/११	७८३	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	राम नेवास यादव		१३६०००.
३	२०८०/०२/३२	१३७७	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	राम नेवास यादव		१३६०००
४	२०८०/०३/०१	४७९	वडा स्तरीय सडक बत्ती जडान	वैजनाथ सहानी		५५०००.
५	२०७९/०६/०६	६६	टोल विकास संस्थालाई अनुदान	गुराँस सँगम टोल विकास संस्था		५००००.
६	२०७९/०६/२८	१८९	टोल विकास संस्थालाई अनुदान	मतकोलवा टोल विकास संस्था		५००००.

७	२०७९/०७/२५	३४३	टोल विकास संस्थालाई अनुदान	सर्वजित चौतारी टोल विकास संस्था		५००००.
कुल जम्मा						**६१३०००.**

पेश्की	६,१३,०००

९० **म्याद ननाघेको पेश्की**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५२ मा पेश्की रकमको विवरण तयार गरी म्याद नाघेको र म्याद ननाघेको छुट्टाछुट्टै अभिलेख राखी एकीकृत लगत तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष देहाय बमोजिमका कार्यक्रममा निकाय व्यक्ति तथा संस्थालाई रु. २७००००००।-पेश्की दिएको छ । पेश्कीको आर्थिक वर्षको अन्तसम्म म्याद ननाघेतापनि सोको अभिलेख व्यवस्थित गरी फस्यौंट तथा गत विगतका पेश्कीको समेत एकिकृत हिसाव कायम गर्नुपर्दछ ।

भौ.नं.	**मिति**	**कार्यक्रम**	**पेश्की लिनेको नाम**	**पेश्की रकम**
३	२०८०/०२/०२	१५ शैय्या अस्पताल निर्माण	मिलिनियम-के.आर.जे.भी.	१३५०००००.
५	२०८०/०३/१८	१५ शैय्या अस्पताल निर्माण	मिलिनियम-के.आर.जे.भी.	१३५०००००.
जम्मा				**२७००००००**

सैद्धान्तिक बेरुजु

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०७९/८०

कार्यालय र स्थान : मायादेवी गाउँपालिका, रुपन्देही , मायादेवी गाउँपालिका , रुपन्देही

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	कृष्ण प्रसाद तिम्लिसिना	२०७८-१०-२४	२०७९-१०-२२
कार्यालय प्रमुख	सुरेश भण्डारी	२०७९-१०-२३	२०८०-६-३०
कार्यालय प्रमुख	भेषराज पन्थ	२०८०-७-१	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	Ram Prasad Bhattrai	२०७८-९-८	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४,७३७,१६५	२९,८०६,८५२	६,३७५,५५५.९२	०	०	६१३,०००
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					४१,५३२,५७२.९२
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					२८६,८५९
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					0
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					४१,२४५,७१३.९२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		१०८९५३६९७	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३७१५८५५९६	चालु खर्च	३२४२३३४४४
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३३५१५५२४	पूँजीगत खर्च	२४१०२५२५२
राजश्व बाँडफाँट	१०६१४८४१२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२४१६१२५६४
आन्तरिक आय	१९९५८०२५		
अन्य आय	२०७४०३९८२		
कुल आय	७३८६११५३९	कुल खर्च	८०६८७१२६०

बाँकी मौज्दात	४०६९३९७६

बेरूजु दफा ३.२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

एकीकृत आर्थिक विवरण -

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी	84901897.3		१	चालु खर्च	324233444.2	324233444.2
	क. नगद			२	पूँजीगत खर्च	241025252	241025252
	ख. बैंक		84901897.3	३	वित्तीय व्यवस्था भुक्तानी		
२	राजस्व (आन्तरिक आय)	126106438			क. ऋण भुक्तानी		
	क. आन्तरिक राजस्व		19958025.67		ख. ब्याज भुक्तानी		
	ख. राजस्व बाँडफाँड (संघ, प्रदेश, स्थानीय)		106148412.3		ग. अन्य भुक्तानी		
	ग. अन्य आय			४	लगानी		
३	वित्तीय हस्तान्तरण संघ	371585596			ऋण लगानी		
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान		१४४३९२५००		शेयर लगानी		

	ख. सशर्त अनुदान		209493000		अन्य लगानी		
	ग. समपूरक अनुदान		१२७५००९६.	५	धरौटी फिर्ता	6296348.28	6296348.28
	घ. विशेष अनुदान		4950000	६	जनश्रमदान फिर्ता		
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान	33515524		७	कोष फिर्ता	3622810	
					क.प्रकोष व्यवस्थापन कोष		1301790
					ख. विभाज्य कोष		2321020
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान		8756000	८	मौज्दात		
	ख. सशर्त अनुदान		8000000		क. बैंक मौज्दात	14536549.17	14536549.17
	ग. समपुरक अनुदान		10759524		ख. नगद मौज्दात		
	घ. विशेष अनुदान		6000000	९	शसर्त अनुदान फिर्ता	39795740.91	39795740.91
५	अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त			१०	गत बर्षको बढी अल्या		
६	अन्य	8895225		११	जनश्रमदान मौज्दात		

	क. क्षेत्रीय शहरी विकास योजना			१२	धरौटी मौज्दात	14687774.93	14687774.93
	ख. सडक बोर्ड नेपाल		1550000	१३	कोष खाताको मौज्दात	11469652.7	
	ग. पर्यटन बोर्ड नेपाल				क.प्रकोप व्यवस्थापन कोष		8291252.7
	घ. धान क्षतिपुर्ति वापत		7345225		ख. कर्मचारी कल्याण कोष		2558200
७	विभिन्न कोषतर्फको आय	18133793.7			ग. महिला तथा वाल विकास कोष		180000
					घ.विविध खर्च खाता मौज्दात		440200
	प्रकोप व्यवस्थापन कोष		9593042.7				
	कर्मचारी कल्याण कोष		2558200				
	महिला तथा वाल विकास कोष		180000				
	विभाज्य कोष		5802551				
८	जनसहभागिता (नगद)						

९	विषयगत निकायबाट प्राप्त						
१०	धरौटी आय	20984123.21	११४६०३५७.११				
			9523766.1				
११	लगानीको साँवा फिर्ता			14	अन्य विविध खर्च	183002440.5	
१२	अन्य विविध आय	183442640.5			सामाजिक सुरक्षा		149734469.5
	सामाजिक सुरक्षा		149734469.5		एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम		30767971
	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम		30767971		भाषा तथा संस्कृति कार्यक्रम(प्रदेश)		2500000
	भाषा तथा संस्कृति कार्यक्रम(प्रदेश)		2500000		धान क्षतिपुर्ति वापत	7345225	7345225
	विविध खर्च खाता गत वर्षको जिम्मेवारी		440200		सडक बोर्ड	1550000	1550000
	जम्मा	847565237.7	847565237.7		जम्मा	847565237.7	847565237.7

सुत्रको वित्तीय विवरण -

विवरण	टिप्पणी	यस वर्ष रु.				गतवर्ष रु.		
		बजेट	आफैले गरेको प्राप्ति/भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा	आफैले गरेको प्राप्ति/भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा
प्राप्ती (क+ख)		७१,५२,०५,३११.७०	५१,७९,७३,८८७.१५		५१,७९,७३,८८७.१५	५५,०८,०३,०४२.१७		५५,०८,०३,०४२.१७
क. प्राप्ति (संचितकोषमा आम्दानी बाँधिने)		६९,३५,३८,०००.००	४९,४८,९३,३४८.०५	०	४९,४८,९३,३४८.०५	५४,००,७८,१२०.१७	०	५४,००,७८,१२०.१७
११००० कर	११	१७,८२,०३,४९४.००	११,४५,३१,३१३.७२	०	११,४५,३१,३१३.७२	१४,७४,२५,२२३.५५	०	१४,७४,२५,२२३.५५
१३००० अनुदान		४३,६४,८४,०००.००	३६,५३,०५,३७९.०९	०	३६,५३,०५,३७९.०९	३६,४३,१०,२४१.६६	०	३६,४३,१०,२४१.६६
संघीय सरकार	१२	३९,८७,२८,०००.००	३३,५६,६७,२३२.०९	०	३३,५६,६७,२३२.०९	३४,०८,५०,३३४.६६	०	३४,०८,५०,३३४.६६
प्रदेश सरकार	१२	३,७७,५६,०००.००	२,९६,३८,१४७.००	०	२,९६,३८,१४७.००	२,३४,५९,९०७.००	०	२,३४,५९,९०७.००
१४००० अन्य राजस्व		१,००,५०५.००	१,४७,४५,५४५.२४	०	१,४७,४५,५४५.२४	२,८३,४२,६५४.९६	०	२,८३,४२,६५४.९६
१५००० विविध प्राप्ति		१.	३,११,११०.००	०	३,११,११०.००	०	०	०
३२००० वित्तीय सम्पत्ति		७,८७,५०,०००.००	०	०	०	०	०	०
ख. अन्य प्राप्ति		२,१६,६७,३११.७०	२,३०,८०,५३९.१०		२,३०,८०,५३९.१०	१,०७,२४,९२२.००		१,०७,२४,९२२.००
वितरण गर्न बाकी राजस्व		०	०	०	०	०	०	०
कोषहरु		२,१६,६७,३११.७०	१,१६,३४,०६९.००	०	१,१६,३४,०६९.००	४,४०,२००.००	०	४,४०,२००.००

धरौटी		०	१,१४,४६,४७०.१०	०	१,१४,४६,४७०.१०	१,०२,८४,७२२.००	०	१,०२,८४,७२२.००
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०	०	०	०
भुक्तानी (ग+घ)		७१,५२,०५,३११.७०	५८,३६,७५,४०७.४६		५८,३६,७५,४०७.४६	५४,१३,७१,०२३.५४		५४,१३,७१,०२३.५४
ग. भुक्तानी (सञ्चित कोषबाट)		६९,३५,३८,०००.००	५६,५२,५८,६९६.१८		५६,५२,५८,६९६.१८	५२,७०,२६,९२४.२४		५२,७०,२६,९२४.२४
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	१८	१८,८८,८६,०००.००	१७,२६,४४,८४२.७२	०	१७,२६,४४,८४२.७२	१५,४३,२४,६४४.५३	०	१५,४३,२४,६४४.५३
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१८	१५,६०,४३,०००.००	१२,९६,२९,८११.३४	०	१२,९६,२९,८११.३४	११,०२,५२,१०८.६७	०	११,०२,५२,१०८.६७
२५००० सहायता (Subsidy)	१८	१,३७,०५,०००.००	६५,७४,५००.१२	०	६५,७४,५००.१२	१,४२,६५,०६४.२३	०	१,४२,६५,०६४.२३
२७००० सामाजिक सुरक्षा	१८	१,७५,५५,०००.००	१,३८,४५,४५४.००	०	१,३८,४५,४५४.००	१,७३,७०,७४४.८१	०	१,७३,७०,७४४.८१
२८००० अन्य खर्च	१८	१९,००,०००.००	१५,३८,८३६.००	०	१५,३८,८३६.००	३१,९८,५९०.००	०	३१,९८,५९०.००
३१००० गैर वित्तीय सम्पत्ती / पूँजीगत खर्च	१८	३१,५४,४९,०००.००	२४,१०,२५,२५२.००	०	२४,१०,२५,२५२.००	२२,७६,१५,७७२.००	०	२२,७६,१५,७७२.००
घ. अन्य भूक्तानी		२,१६,६७,३११.७०	१,८४,१६,७११.२८		१,८४,१६,७११.२८	५४,१३,७१,०२३.५४		५४,१३,७१,०२३.५४
कोषहरु		२,१६,६७,३११.७०	१,०१,९७,६५९.००	०	१,०१,९७,६५९.००	२२,६२,३५४.३०	०	२२,६२,३५४.३०
धरौटी		०	८२,१९,०५२.२८	०	८२,१९,०५२.२८	१,२०,८१,७४५.००	०	१,२०,८१,७४५.००

संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०	०	०	०
ङ. यो वर्षको बचत (न्युन)			(६,५७,०१,५२०.३१)		(६,५७,०१,५२०.३१)	९४,३२,०१८.६३		९४,३२,०१८.६३
च. गतवर्षको जिम्मेवारी रकम (अ.ल्या)			१०,८९,३३,६९७.११		१०,८९,३३,६९७.११	९,६९,६३,४७८.४८		९,६९,६३,४७८.४८
वर्षान्तको बाकी रकम (ङ + च)			४,३२,३२,१७६.८०		४,३२,३२,१७६.८०	१०,६३,९५,४९७.११		१०,६३,९५,४९७.११